

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

4

23. 480.

9

A N A L Y S I S

LIBRI III. Cod. tit. XX.

U B I D E

HÆREDITATE AGATUR,

VEL UBI

1643 10.

HEREDES SCRIPTI

IN POSSESSIONEM

MITTI POSTULARE

DEBEANT.

QVAM

D. T. O. M. A.

SUB PRÆSIDIO

DN. JOH. OTTONI TABORIS, J. U. D.

CELEBERRIMI, CODICIS ET FEUDALIIUM

CONSUETUDINUM IN ALMA ARGENTORATENSIIUM UNIVER-

SITATE Professoris meritissimi, Patroni & Præceptoris

devoto pectoris cultu ætatim

prosequendi.

Publico Solenniq; examine ventilandam

proponit

die 16. Augusti.

JOHANNES SEBASTIANUS GAMBS,

ARGENTORATENSIS.

AUCTOR ET RESPONDENS.

•S:O:•

ARGENTORATI.

Typis JOHANNIS RPPPII.

DC. XLIII.

6.

P. 302.

lti-
inis
sto-
liri-
pter
rare
men
non
edio-
ritus
iant.
ares

ima-
latur
ditur
acci-
is est,
a aer,
at ex-
ed qua
ganor,
de loc.
x con-
q; ut
v. Per-
teriam
ustiam
ur, atq;
de loc.
est ma-
te clau-
qui vox
ua dici-
lingua
que

V I R I S
N O B I L I S S I M I S,
A M P L I S S I M I S,
D N. J O H. M I C H A E L I S T E M L E R O.
D N. J O H A N N I W E N C H E R O.

eminentibus pariter in
remp. universitatemque
meritis excellentissimis.

illi Consulari
huic Tredecimviro
& Scholarchæ
Inclytis, felicibus,

pijs
cum æterno obsequio,
devotoq; cultu

S. P. D.
tantorum patronorum
cliens humillimus
Cognatus observantissimus

Johannes Sebastianus Gambs, Argent.
Auctor & Resp.

uæ præcipue sunt, Viri Amplissimi, ad proficien-
dum propositæ viæ: alteram syntheticam, alte-
ram vocant Analyticam. Ista fundamenta no-
stræ jurisprudentiæ, hæc textuum accuratius ex-
plicandorum rationem monstrat & ostendit. Utamque ut
conjungeret Excellentissimus Dn. D. T A B O R. antecessor al-
mæ hujus Universitatis longe celeberrimus Patronus & Præ-
ceptor

ceptor sancte colendus, anno superiore, cum in Collegio quodam privato sacratissimas Justiniani Codicis constitutiones occasione paratitorum Cujacianorum enodaret, non inutile fore duxit, si singulis septimanis una atq; altera difficultiorum legum vel authenticarum uberiori paullo explicatione ab aliquo collegarum proponeretur. Quod ubi per aliquot menses observatum est, non - nemo est commilitonibus jam tum iniquum ratus, si utilissimae exercitationis species privati congressus limitibus inclusa lateret, publico solenniq; examini *l. un. C. Ubi de poss.* analysin exhibuit. Hujus ego exemplum secutus, non inconsultum fore putavi, si quae in *l. un. C. Ubi de hered.* notatu digna, variisque dubiis involuta deprehendissem, brevi disputatione complecterer. Materiam ipsius utilitatem pluribus commendare haud opus esse judico, ipse eam iudiciorum introitus ostendit: illud potius declaratione indigere videtur, cur textus hujus elaborationem suscipere sustinuerim. Nam sive quaestionis propositae difficultatem, vel legum, sacrosanctam nec nisi digne tractandam auctoritatem respicio, sive mei ingenij tenuitatem vel studiorum imbecillitatem considero, ubique quod deterrere aut debuisset, aut potuisset nimium quantum offendo. Sed nimirum movit me & ipsa nostrae materiae cum jam explicata *l. un. C. Ubi de poss. ag.* affinitas; tum quia facilem veniam & aetatem meam & instituti rationem mereri credebam. His ego incitatus rationibus praesentem elaborationem solenni disceptationi proponere, vestrisque, viri Amplissimi, illustribus nominibus inscribere non dubitavi. Impulit me eo humilis observantia & sancta veneratio, quam virtutes vestrae & grande patrocinium ultro sibi poscere videbantur. Virtutes, quae civitatem, scholam & honestas animas pariter tuemini: patrocinium, quod plurima vestra in me collata beneficia haecenus comprobant, & imposterum comitas bonitasque, qua universam rem publicam, artes imprimis liberales, artiumque cultores

S,
O.
cien-
alte-
no-
is ex-
ue ut
or al-
Prae-
ptor

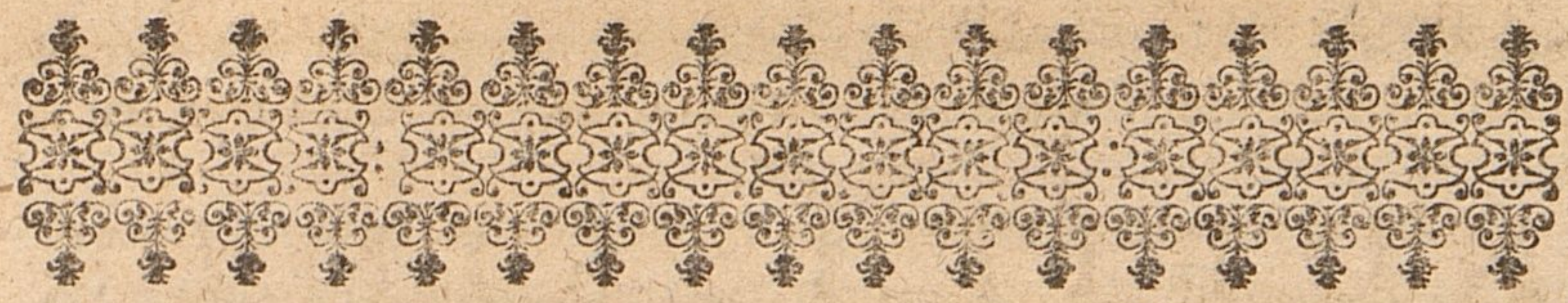
cultores amplexamini, firmiter sperare jubent. Fateor sane, nihil in his thesibus reperiri, quod aut dignitati vestrae aut prudentiae respondeat, sed nec ea confidentia, quasi responderent, consecravi. Non enim laudibus vestris æquum præstare, aut egregia in bonas litteras merita hic describere in animum induxi. Brevitas paginae prohibet, nec vestra patitur moderatio. Sufficit enim vobis sola virtus, ipsaque in se sat amplum præmium nanciscitur. Paremus ergo sanctissimis voluntatibus, nec amplius tam quid virtutes mereantur, quam quid aures vestrae modestiaque ferre queant cogitamus. Quare & ego, ubi primo ad disputationis hujus dedicationem accessi, nulla de re fui sollicitus, nisi ut pro tot tantisque in me à vestris amplitudinibus cumulatis beneficiis, pro tutoria etiam fide, quã à te, Stemlere Nobilissime, patrone colendissime prolixè expertus sum, gratum animũ, nõ tam omuneris præstantia, quam humilitate affectus, piisque precibus demonstrarem. Valete patriæ patres, & diu Reip., splendidis familiis, nobisque omnibus vivite felices, magnifici, gloriosi. Valete patroni optimi, & hoc quaecunque devoti animi monumentum benevola mente accipite, me denique inter vestros clientes benigne numerare haud dedignamini. Per scriptum Argent. VI. Idus Augusti Anno reparatae Salutis M. DC. XLIII.

ILIBRI

41
482

LIBRI III. Cod. tit. XX.

UBI DE

HÆREDITATE AGATUR,

VEL UBI HEREDES SCRIPTI IN POS-

SESSIONEM MITTI POSTULA-

RE DEBEANT.

L. un. Imp. VALERIANUS & GALLIENUS AA.

Messia (vulgo Messala)

Illic ubi res hereditarias esse proponis, heredes in possessionem rerum hereditariarum mitti postulandum est. Ubi autem domicilium habet qui convenitur, vel si ibi, ubi res hereditariae sitae sunt, degit: hæreditatis erit controversia terminanda. Dat. 7. Kal. Maij, Seculari & Donato. Cofs.

ANALYSIS.

Prolegomena, continentia partem generalem.

THESIS I.

Aggressurus, bono cum Deo, explicationem l. un. C. ubi de hereditate agatur, vel ubi heredes scripti in possessionem mitti postulare debeant, ut multa de materiae utilitate disseram supervacuum esse judico; illis potius laudandorum thematicum suorum cura relinquenda, quorum usus haud ita manifestus est: de competenti foro quaestio, quam sit necessaria, primus statim iudiciorum introitus docet. Rectius contra & magis ex ordine facere mihi videbor, si proæmij cuiusdam loco, ipsam inscriptionem

A

nem

nem & subscriptionem pleniori paullo stylo proponam. Ita autem se habet inscriptio. IMPERATORES VALERIANUS & GALLIENUS. AA. MESSIÆ.

2. Patere hic omnibus credo quid velit sibi vox: IMPERATORES: non nudi tituli esse honorem, qualem etiam prisci duces rebus egregie gestis, fortibusque facinoribus perpetratis meruerunt. Et id est quod Plinius Panegyrista c. 12. n. 1. ait. *Vident enim Romanum ducem, unum ex illis veteribus & priscis, quibus Imperatorium nomen addebant coniecti cadibus campi, & infecta victoris maria*. Hinc & Titum apud Suetonium in eius vita c. 5. Cæsarem adhuc, Augustique filium, superata Hierosolyma, favore militum IMPERATOREM vocatum legimus: similis huius vocis acceptio occurrit in Tac. 1. A. 3. 21. 9. 2. 1. 58. 7. locisq; infinitis aliis. Et hanc quidem nominis notationem à nostro sensu esse alienam, quemvis facile videre autumo; præsertim cum in hoc significato vox Imperatoris semper nomini proprio soleat postponi: id forte observatu dignius: quod vox Imperatoris quando nomini proprio præponitur nativum suum semper retinuerit sensum: ut is sit, qui Romanæ dominationi præses sacratissimam in terris majestatem obtinet: vox vero Augusti (teste Zonara tom. 3. *Annal. in vita Alexii Comneni. Not in Curopal: ad p. 12.*) posterioribus temporibus aliquando etiam iis addita legatur, qui bonis auctoribus Cæsares & consortes imperij dicuntur.

3. Succedit vox Valerianus. Duo autem Valeriani cum Gallieno imperium tenuerunt, pater cognomento Colobius Victor in Epit. *Cas. c. 32.* & filius. Hic (quod probe notandum: adfert enim in anno investigando aliquod lumen) pater (teste Labirto in indice) intelligendus: (1) enim fasti Capitolini Secularis Consulatum secundum & Donati primum referunt ad Valeriani patris imperium: Nicephor. *Callisti lib. 6. Histor. 10.* (2) quia Valerianum istum præpositum Gallieno hinc legimus; cum Valerianus filius Gallieno postponatur, ut puta ab eo Imperator factus, vid. *Treb. Poll. in vit. Val. Iun.* (3) quia Valeriani junioris nomen in nullis (quantum ego scio) constitutionibus adjectum, sed semper post Valerianum primum captum, solus Gallienus legitur: exempla sunt in *l. 7. C. de probat. l. 3. 4. C. de in lit. jur. l. 4. C. de Sicar.* Unde & dubitatum antiquitus fuit an Valerianus junior ad summum imperij fastigium tandem pervenerit. *Treb. Pollio in vita Gallieni. cap. 14.* Titulus forte prout ex antiquis numismatibus & historiis colligere licet, ita posset plenius concipi. IMPP. CC. P. AVRELIUS. LICINIVS. VALERIANVS. COLOBIVS. PATER. ET. PVBLIVS. AVRELIVS. LICINIVS. GALLIENVS. FILIVS. AA. MESSIÆ.

4. Et.

4. Et haecenus de rescribentibus Imperatoribus dicta sufficient, sequitur ut de persona qua rescriptum hoc impetravit agam: Ea in vulgatis Editionibus Messala dicitur, haud dubie ex errore & negligentia describentis: valde enim probabilis hic videtur lectio subtilissimi Cujacii pro Messalæ Messia legentis s. O. 19. (1) quia & hanc lectionem veterum manuscriptorum fide probatissimorum confirmat auctoritas: Obrechtianus enim unus probatissimus, & qui jam quatuor pæne sæcula explevit, hanc inscriptionem repræsentat: Imp. Val & Gall. AA. Messia. alter ætate posterior, ita: Imp. Val. ac Gall. AA. Messia. (2) arg. l. 2. C. interdict. quam ut legis nostræ unicæ partem credamus, & quod ab iisdem Imp. , eadem die, de eadem fere materia rescripta est persuadent. Vult. in comment. h. n. 9. diss. quod ad conjunctionem harum ll. attinet Zangerus p. 2. c. 1. n. 109.

5. Et cum hac quidem inscriptionis explicatione rectissime convenit subjecta hic subscriptio: Datum 7. Kal. Maij Seculari 11. & Donato Cons. Ita & fasti Capitolini & cæteri habent Chronologi, nisi quod Vecchetti & Calvisius in Editione vetustiore & Helvicus in Theatro Historico hos Cons. (qua de causa & quam legitime peritorum relinquo iudicio,) omittant. Horum Consulatus incidit in annum urbis conditæ 1012. Olympiad. 1259. annū 4. Christi Salvatoris nostri 261. imperante Valeriano patre & Gallieno annos septem, uti quidem Conti Fastos Consulares exhibuit: adeoque lata est eo ipso anno, quo Valerianus à Sapore captus & in miserissimam servitutem detrusus est.

6. Onuphrius Panvinius, Joh. Cuspinianus & alij, horum consulatum referunt ad annum urbis conditæ 1013. A quibus fasti Capitolini dissentiunt; Valerianus quoque Imperator, ut accuratissime Vecchetti observavit, anno urbis conditæ 1012. 28. Septembris die à Sapore rege captus ad equum stare coactus fuit, ut adeo anno 1013. 7 Kal. Maij constitutioni h. l. un. eius nomen præscribi non potuerit. Nec obstat quod laudatus modo Vecchetti, qui in anno urbis conditæ alias consentit, Valerianum captum affirmet anno post Christum natum 263. forte enim distingui potest annus Christi nati post innocetium Ianienam (unde quidam Ecclesiastici scriptores numerum ordiuntur) & ante innocetium Ianienam: qua distinctione adhibita Vecchetti parum à ceteris dissentit. Unicum adhuc dubium restat in historia hujus legis: diximus superius legem hanc latam anno septimo postquam Valerianus imperium suscepit: à qua sententia manifesto discedere videtur Paullus Diacon. libr. 10. cap. 33. fin. ubi ait: Regnavit (subintellige Gallienus) annis quindecim sex cum patre, novem

A 2

solus.

solus. Si auctoritatibus hic pugnandum esset, forte *Diacono Victorem* opponerem, cuius in *Epit. Cas. 6. 33. in fin.* hæc verba reperio. *Regnavit* (scil. Gallienus) *annos quindecim, cum patre septem & solus octo.* Verum non est opus inter diligentissimos scriptores quendam dissensum statuere, modo anno imperij septimo Val. captum considerantes alterum ad completos, alterum ad inchoatos etiam annos respexisse dicamus. Atque hæcenus de inscriptione & subscriptione tanquam externis circumstantiis satis dictum: quod ideo plenius hic proponendum putavi, quia eadem subscriptio in multis aliis textibus reperitur: præsertim in *l. 2. C. de interd. l. un. C. de tabb. exhib.* in quibus textibus ne quidem dies rescripti variat: progredior nunc ad ipsius propositi textus enucleationem.

Partis primæ.

CAP. I.

I. Dividi totus hic titulus potest in quæstionem partis consentientis, & decisionem Imperatoris rescribentis. Quæstio latere videtur in rubrica, argumento verborum correspondentium: *Ubi & illic;* decisio in ipso textu. Utraque duobus absolvitur capitibus; quorum prius agit *de foro competenti iudicij hereditatis possessorij.* Ubi heredes scripti in possessionem mitti postulare debeant, alterum *de foro competenti iudicij hereditatis petitorij.* Ubi de hereditate agatur.

2. Prius caput de possessorio constituo. Hoc enim (1) ipsa iudiciorum requirit natura, ordo & consequentia. Quamvis enim possessorium cum petitorio aliquando conjungi posse non negem. vid. *C. l. A. de interd. th. 46. Dd. præsertim Iasonem jun. & sen. cit. à Wesenb. Comm. Cod. de petit. hered. n. 50.* regulariter tamen is qui actionem instituere vult circumspicere debet, an aliquo interdicto nancisci possessionem possit. *l. 24. ff. de R. V.* cum inter litigantes non aliter lis expediri queat, quam si alter petitor, alter possessor sit *l. 62. de jud.* quod interdicto vel alio remedio possessorio expediendum. §. 4. *l. de interd.* Deinde (2) ipsius nostri propositi textus hoc suadet cõnexio, qui priori loco de possessorio iudicio, postea demum de petitorio rectissime agit. Quibus rationibus & considerationibus non obstat propositi huius tituli rubrica, quæ inversa ratione ita concepta est. *Ubi de hereditate agatur* (sive ut in *C. Obrechtiano. Ubi de hereditate agatur*) vel *ubi heredes scripti in possessionem*

possessionem mitti se postulare debeant. (Codex Obrechtianus. Ubi scripti heredes mittuntur in possessionem: Alter tamen posterior consonat vulgatæ. Ubi scripti heredes in possessionem mitti postulare debent.) Idem fit vel ob dignitatem petitionis, quia principalibus judiciis accessoria & præparatoria merito ratione theoriæ cedunt. Et hinc esse existimo, quod prius de rei vindicatione & aliis actionibus realibus *in ff. & Cod.* quam de actione ad exhibendum, quæ tamen propter vindicationes cum maxime introducta est *l. 1. ff. Ad exhibendum.* agatur; priusque explicentur judicia petitoria quam possessoria, cum tamen in processu & rerum actu hæc præcedant. *d. §. 4. l. de interd. l. 3. C. Quor. bon.* Posset etiam ideo factum videri, ut evidentior esset ex cohærentia & connexionione sententia, si ubi desineret quæstio, statim inciperet rescriptum & responsio. Et hanc priorem partem rubricæ generalem esse arbitror. *Vbi de hereditate agatur vel agi debeat*, cui deinde annectatur species difficilior, *ubi heredes scripti in possessionem mitti debeant.* Quorsum pertinet conjunctio & quæ *ἀντὶ τῆς* VEL, in Codice Obrechtiano, & altero superius designato habetur. Nec semper alias rubricæ nigro seu textui subjecto ex quo respondent. vid. *Cujac. in π. ff. de feriis & dilat.* Facit quod in cæteris casibus, cum possessoriæ actiones ex professo instituuntur, forum domicilij utriusque iudicio commune sit.

3. Forum autem competens iudicii de hereditate possessorii ita definiunt Impp. *Illic ubi res hereditarias esse proponis, heredes in possessionem rerum hereditariarum mitti postulandum est.* Conversa hæc est propositio; clarius ita effertur. Illic heredes in possessionem rerum hereditariarum mitti postulandum est, ubi res hereditarias esse proponis. Continet autem hæc propositio & nomen logicum & verbum seu prædicatum. Nomen & subjectum & objectum, seu explicat & qui petant & quid petant. Illi vocantur heredes: magis limitate in rubrica heredes scripti: quæ observatio non obscure comprobatur explicationem *Cujacij in π. C. h. & 5. O. 19. C. l. A. test. quem aper. th. 10. n. 3.* qui hunc textum de missione in possessionem ex Edicto D. Adriani (hodie D. Justiniani) explicat. (quibus hæcenus consentio, quatenus contradictore non accedente possessio per implorationem officii iudicis impetratur, non etiam si strenuus adversarius misso se opponat uti notatum *in f. c. 2.*) Ea n. sola, quæ ex Edicto D. Hadriani petitur missionis species scriptis heredibus singularis est *l. 2. 3. C. de Ed. D. Hadriani toll. interdictum quorum bonorum ad heredes ab intestato venientes*

A 3 impri-

orem
scil.
non
tue-
rum
nus.
rnis
pu-
fer-
qui-
xtus

nsu-
etur
lic;
rius
ipti
ape-

ipfa
nim
em.
enb.
nsti-
stef-
xpe-
d in-
dict.
prio-
git.
ujus
edi-
agi:
i in
ffio-

imprimis pertinet. *t. r. C. Quor. bon. C. I. A. test. quemad. aper. thes. 13.* dico
imprimis: nam progressu temporis scriptis quoque heredibus accom-
modatum fuisse, non inficior. vid. *C. I. A. in tit. Quor. bon. thes. 3. Bachov.*
2. d. 25. thes. 1. lit. G.

4. Ab hac explicatione dissentit glossa: idq; tum *in casus figu-
ratione* tum *ad verbum postulandum*; quæ hunc textum non modo de
Edicto D. Hadriani, sed & interdicto quorum bonorum explicat:
subscribit *Pac. in Isag. C. h. n. 2. ibi: hoc in omnibus heredibus locum habet,*
in quo loco per bonorum possessionem prætoriam hunc textum *l. un.*
interpretatur; simulque nostram opinionem refutat. (1) quia nihil
firmiter ex rubrica concludatur: quod enim *heredes scripti* dicantur, id
ideo fieri, quia hic de herede in possessionem à prætore mittendo agi-
tur: jure autem prætorio testamenta fieri per scripturam à testibus
obsignatam §. 2. *Instit. de testamentis.* (2) quia qui in rubrica cum limita-
tione heredes scripti dicuntur, ij in textu simpliciter heredes ap-
pellentur. Posset (3) adicij & illud, quod omnes à rubrica desumtæ
argumentationes sint infirmæ, quippe quæ plus sæpe (*exemplo tituli de
ferius:*) sæpe minus (*exemplo tit. C. Etiam ob chirograph. pec.*) quam suum
nigrum contineant. Quæ argumenta non ita nos movere possunt, ut
ab accuratissima *Cujacii & Wesenbecij in comment. C. ad l. un. C. h. t. n. 2.*
explicatione discedamus. Etenim initio falsum est, & à nobis con-
stanter negatur, quod *Pacius* pro fundamento suæ responsionis ponit,
hic agi de missione in possessionem à prætore vel jure prætorio consti-
tuta. Valde n. durum foret (1) rubricam, (in quibus tamen cōcinnandis
liberior compilatoribus potestas erat;) de jure veteri & jam diu obso-
luto: *ut patet ex §. 3. Inst. de testam. juncta l. 21. C. eod.:* interpretari, contra
præceptum Justiniani in *l. 1 §. 10. l. 2 §. 10. C. de V. l. E.* Nec obstat (2)
quod Imperatores in sanctione ipsa simpliciter heredes sine ulla adje-
ctione pro subjecto constitutionis nostræ ponant: repetitum enim
semper præsumitur in responsione quod propositum est in interro-
gatione: ita v. c. qui Titium & Seium & domum & centum stipulan-
ti respondit, dabo: ad omnia respondisse omniaque ea promississe vi-
detur §. 17. *Inst. de inut. stip.* Nec denique huic loco exceptio; sed potius
regula de rubricis applicari debebit: cum semper regula vera præsu-
matur donec probetur exceptio.

5. Objectum est, petitio missionis in possessionem rerum here-
ditariarum. In textu primo vox occurrit *possessionis*: quam varie autem
possessio in Jctorum libris usurpata legatur, supervacuum esse arbi-
tror prolixè referre, cum *C. I. A. fatis diffuse & accurate id explicarit*

in tit.

in tit. de A. vel A. poss. thes. 2. & 5. Illud admonuisse sufficiat, nos non tantum possessionem propriam dictam, quando est detentio cum affectione insistendi suo nomine, vel sibi habendi. *l. 1. §. 20. l. 18. de A. vel A. poss. l. 4 §. 1. l. 15. §. 4. de prec.* sed etiam possessionem in sensu stricto, seu cum effectu pleniori sumtam intelligere, id est, eam quæ retinetur animo dominantis secundum Theoph. aliosque citatos à *C. l. A. de A. vel A. poss. th. 4.* & usucapionem præscriptionemque producit qualis est illa *ex l. ult. C. de Edict. D. Had. toll.* de qua hic agi adversus alios qui bonorum possessionem prætoriam contra rubricæ limitationem, quæ de heredibus scriptis tantum loquitur, aut ex interdictis competentem intelligunt, thes. superiori ostendimus.

6. Sequitur vox *rerum hereditariarum.* Valde accurati in hac voce esse videntur Imperatores, dum in priori casu, ubi de possessione agitur, tam in subjecto quam prædicato, & in rubrica & textu, voce rerum hereditariarum utuntur: in posteriori vero, ubi ipsum petitorium; (in quo sc. foro illud institui debeat) explicatur, in subjecto utrobique; & nigro & rubro hereditatē, in prædicato iterum res hereditariæ ponunt. Rectissime. Cum enim hereditas jus sit. *l. 24. 119. de V. S.* adeoque res incorporalis. *§. 1. Inst. de reb. corp. & incorp.* proprie in eius possessionem mitti dici nemo potest; sed demum per consequentiam: res enim incorporales non possidentur. *l. 43. §. 1. de A. R. D. l. 4. §. 27. de Vsurp.* quippe cui insistere nequeamus. *l. 1. pr. de A. vel A. poss.* Unde etiam esse existimo quod in *l. 2. Quorum bonorum* denegetur interdictum contra debitores hereditarios, cum tamen petitio hereditatis recte in eos intentetur. *l. 13. §. ult. de H. P.* Contra vox rerum hereditariarum non jus, sed corpora; non hereditatem, sed res, quæ in hereditate reperiuntur, denotat. Hinc facilis ad argumentum Donelli responsio, qui *17. Comment. 17. f.* hereditatem nullibi esse, utputa jus contendit; qua eadem ratione nec in possessionem hereditatis quis mitti posset ex antea allatis fundamentis. Resp. enim (1) cum Hillig. distinguendo inter hereditatem consideratam in thesi seu abstracto, & in hypothesei seu concreto: secundum priorem significationem rectissime procedere Donelli argumentationem concedo: in posteriori alicubi relicta. *l. un. C. ubi fid. & esse hereditas dicitur. l. 50. de jud.* Deinde & illud repono: vel ob hanc ipsam rationem Impp. maluisse & in priori textus parte, & posterioris prædicato, vocabulo rerum hereditariarum uti, ut appareret ibi de jure hereditatis agendum ubi res sunt vel existunt.

7. Con-

dic
om-
hov.
figu-
o de
cat:
abet,
.un-
ihil
r, id
aga-
bus
imi-
s ap-
mtæ
li de
um
t, ut
n. 2.
con-
onit,
nsti-
ndis
so-
ntra
(2)
adje-
nim
erro-
lan-
e vi-
otius
asu-
nere-
tem
arbi-
carit
n tit.

7. Concludunt tandem & terminant subjectum nostrum verba *mitti postulandum est*: Duo in his verbis notanda. (1) quod Imperatores utuntur gerundio *in dum*, quod necessitatem importat, & alia fora, quale est domicilij, excludit: ut *postulandum est*, idem significet, quod in rubrica postulare debeant, id est, teneantur. Idem de gerundiis *in do* notat *Castrensis ad tit. de Edendo in rubrica* nisi verbis apponantur, quo casu explicationis vicem subire fatetur. Quod regulariter quidem & hoc ipso in casu, omnibus ita circumstantiis & oppositione alterius partis suadentibus, procedit; non tamen hunc canonem exceptione carere diffitemur: aliquando enim quod negare non auferim gerundium etiam *in dum* dubitationis notam continet. ita in *l. 82. pr. de leg. 2. ut & in l. 2. Ad SC. Treb. vox dicendum est, optime explicatur per phrasin dici potest, sic in l. 20. de Eviēt. excipiendum est, id est, excipi potest: similiter & phrasis, petendus est, exponenda venit in l. 66. §. 6. de leg. 2. vid. C. I. A. de leg. th. 29. num. 6. in fin. ubi plura affert exempla.*

8. Secundo diligenter observanda proprietas vocis *postulare*, multum enim hæc notatio facit tum ad rationem decidendi: tum etiam ad tollendam pugnam quæ videtur. *l. 2. C. de interd. cum nostro* textu intercedere. Ut igitur ab origine hanc vocem derivemus: antiquis olim temporibus, cum iudiciorum accuratus adhuc observaretur rigor, is qui actionem intentaturus erat, postquam reo in jus vocato, coram prætore quam actionem elegeret, expressisset, formulam sibi decerni postulabat: contra reus à prætore advocatum petebat: & hæc strictissime primis temporibus erat postulatio. *Ros. lib. 9. antiq. cap. 12.* Postea laxior paullo huius vocabuli usus invaluit, ut postulare hodie in propria sua significatione nihil aliud sit, quam desiderium suum vel amici sui, in iure apud eum qui jurisdictioni præest, exponere, vel alterius desiderio contradicere. *l. 1. §. 2. de postulando, adeo, ut postulare officium iudicis implorare sæpius significet. l. 7. pr. l. 13. §. 13. de damn. inf. l. 15. de O. & A. & hac l. un.* Quo argumento iterum colligere licet, eos errare qui textum nostrum generaliter de possessorio hereditatis iudicio cum *Dn. Gothfr. in not. hic & Zang. p. 2. de except. cap. 1. num. 108.* accipiunt, præter cæteras enim circumstantias & ipsum hoc verbum *postulare*, docet loqui *Imp. de casu quando sine contradictore petitur possessio ex Edicto D. Hadriani; & totus processus magis executionis cuiusdam causæ paratus videtur. Bald. hic & Menoch. de adip. poss. rem 4. num. 402. Bach. 2. d. 25. thes. 1. lit. M.* Quod ut firmiter statuamus non tam illa nobis ratio persuadet, qua *Wesenb. in π. Cod. hic.* primo loco utitur; scribens, non posse hunc textum accipi de possessione prætoriam de qua

700
488A

de qua *tit. de bon. poss.* Nec enim, inquit, heredib. datur. §. 1. 2. (*al. pr.*) *Inst. de bon. poss.* Quoniam ea ratiocinatio certe aut ambigua, aut falsa etiam est. Siquidem perspicuum est vel ex oppositis paragraphis, bon. possessionem omnibus heredibus & institutis & ab intestato vocatis dari. C. I. A. *de bon. poss.* §. 10. *Pac. in Isag. h. n. 2.* Sed potius altera illa, quod prædicato huic restricto adæquatum debeat subjectum supponi: atqui constat omnes actiones regulariter recte in loco domicilij proponi *C. 1. §. 3. de for. compet. in 6. l. heres 19. de jud.* Unde sequitur hic non intelligendas esse possessorias illas actiones *l. 1. inf. de interd.* Sed implorationem officij iudicis, quæ olim fiebat in jure, hoc est, apud tribunal prætoris implorato magistratus officio: ac etiam nū apud eū iudicē rectissime fit, in cuius territorio res sita *l. 3. §. pen. ubi Dd. l. 12. §. 1. de reb. auct. jud. possid.* Quod idē intelligimus de Ed. D. Hadr. cū possessio vacat, & nullus contradictor adest; quod si n. contradictor ad sit, cum quo agendum fit vel interdicto quor. bonorum, aut ex ipsa *l. ult. C. de Ed. D. Hadr. vid. C. I. A. test. quemad. aper. th. 8. tum & in possessoriis istis iudiciis communis regula l. 2. C. de interdict.* obtinebit: ut videlicet actor pro suo arbitrio eligere possit vel forum domicilij rei, vel forum rei sitæ. *Wes. comm. Cod. ad l. un. h. inf.* Facit quod in posteriore legis parte tantum fit mentio controversiæ hereditariæ: Quo innuitur in priore parte non agi de possessione controversa, sed vacante.

9. Hanc itaque possessionem ibi petendam Impp. in prædicato definiunt, *ubi res hereditarias esse pars proposuit.* Quid verbum rerum hereditariarum denotet, explicavimus jam *in thes. 6. huius cap. restat vox esse,* quæ idē significat quod in fin. legis *res sitæ sunt & in l. ult. C. ubi in rem. verba, constituta sunt.* Ut. e. sciamus ubi res sitæ dici debeāt imprimis distinguendum inter *res immobiles, mobiles, & nomina seu actiones.* De *rebus immobilibus,* sub quibus & annui reditus & similia jura comprehenduntur, quæstio non multis difficultatibus est immerfa. Ibi enim, ubi jacent, sitæ, ac sub territorij ejus jurisdictione comprehensæ censentur. Exceptio est in domibus privilegiatis, licet enim & eæ ibi sitæ sint, ubi reperiuntur, jurisdictioni tamen eximuntur. *Carpzov. 3. 12. 12. & seqq. præcipue defn. 20.*

10. Mobilium quæstio majoribus difficultatibus immerfa videtur: pendet enim ea ferè ex voluntate habentis. *l. 35. §. 3. de H. l. l. 39. §. 2. de aur. & arg. leg.* ex qua cuncta veniunt dijudicanda. Forsan rectè distinxeris inter mobilia rebus immobilibus addita ea destinatione ut perpetuo ibi sint, vel nō: & per se cōsiderata. Illa res immobiles sequi & illic locorū esse, ubi prædia existunt, putantur: ita oves & animalia

B ad

ad agrum stercoreandum relicta pro parte agri habetur, & ancilla, quæ in fundo esse consuevit, etiam fugiens ibi esse creditur. *l. 84. §. 10. de leg. 1.* Contra quæ ea destinatione in fundo relicta non reperiuntur, nec ibi esse existimantur: hinc *in l. 86. de leg. 2.* nomina in domo reperia quasi in domo non essent, habentur & *in l. 86. de leg. 3.* nec minus nec majus effici legatum domus cum omnibus, quæ mea ibi erunt, cum moriar, quod casu ibi sit vel absit recte definitur. adde *l. 32. fin. ff. de pignoribus. l. 44. 78. pr. §. ult. de leg. 3.*

11. Quod si res eæ mobiles per se considerentur & simpliciter, sequi semper domicilium patris familias censentur. Cum enim, ut superiori thesi notatum, res mobiles ratione jurisdictionis ibi sint ubi eas esse dominus vult; veritati maxime consentaneum videtur, ut ibi quisque putetur res suas esse velle, ubi ipse larem rerumque ac fortunarum summam constituit, undè rursus non sit discessurus, si nihil avocet. *l. 7. C. de incol. 10. 39.* ex quo manifeste liquet, ibi res non præsumi sitas, ubi quis fundum conductum possidet, cum enim inde certe sit discessurus, animo relinquendi ibidè res mobiles nemo transtulisse videbitur.

12. Superfunt nomina seu actiones; quæ ut proprie nullibi sitæ (tanquam jura) dici possint, sicut nec possideri: quemadmodum tamen incorporalia quasi possidentur. *l. 20. pr. de S. P. V. l. 23. §. 2. Ex quibus causis. maj.* ac licet per se non veniant in interdictum Quor. bon. *l. 2. Quor. bon.* tamen saltem per consequentiam judicio possessorio postulari possunt; Ita quoque nomina in loco quodam vel per consequentiam sita recte dici possunt; & hoc communi Dd. calculo probatur: Ubi autem sita existimentur discrepant Dd. *Carpz. 3. 12. 14.* ibi esse nomina sita existimat, ubi actor vel creditor domicilium habet: quia ea semper per personas sequantur. *l. 3. pro socio.* Quod ut ut locum habeat in nominibus vel obligationibus generum, ita si certæ species debeantur, veriore existimo *Gail.* sententiam quam Cameralibus præjudiciis firmat; *2. O. 11. n. 9. 10.* ut distinguendum sit, an res immobiles debeantur, an mobiles. Si immobiles eas actiones jure immobilium; si mobiles jure mobilium censerit putat: quod sequitur *Coler. de process. execut. c. 3. p. 1. num. 251. per l. 52. de A. R. D. l. 15. de R. I.* Et ita quidem res singulæ in loco quodam sitæ dicuntur: Universitas autem esse ibi censetur, ubi major hereditatis pars est.

l. 50. de jud.

CAP.

Explicans summam & casum nostri rescripti.

4
437

In summa e. pars prior textus nostri id dicit. Ibi ex Ed. D. Hadriani in bona hereditatis vacantia, vel officio iudicis implorato missionem postulandam esse, ubi res hereditariae sitae sunt. consentit *Bald. h. alij* nimis generaliter; aut cum *Gothof. in not. h. ad vocem vel: ibi possessorium hereditatis petendum ubi res sitae*; aut *possessorium cum Mornacio h. spectare res hereditarias*, tradunt: (a quibus non alienum videtur *C. l. A. de jud. thes. 239.*) quippe cum & in rubrica vox *scripti*, & in textu proprietates vocis *postulandum est*, & oppositio in verbis finalibus. *ibi: controversia clarissime* textum nostrum, uti diximus, restringant. Quod si vero quis ex ipsius casus figuratione clariorem se lucem accipere posse iudicet, per extensionem ita huius partis sensum poterit proponere: Sempronius mortis cogitatione & beneficiis Messiae vel odio proximorum motus, ut ex voluntate & animi sui sententia successorem haberet, qui exequeretur ea quae fieri vellet, Messiam amicum suum heredem instituit. Legitimi vel substituti huic Messiae controversiam hereditatis movent; forte quod in persona eius aliquid desiderent: *arg. l. 40. 41. de hered. instit. § ult. l. eod.* Messias itaque ante omnia ex Edicto D. Hadriani in possessionem mitti desiderans, ubi forum competens sortitur, dubitat. Movet eum quod in Edicto D. Hadriani nullum forum expressum deprehendatur, adeoque à simili argumentatio facienda sit *l. 12. 13. de l. jam vero interdicta personalia esse novit. l. 1. §. 3. de interd.* Itaque forum domicilij, seu cujus provinciae reus est, praesidem ad eundem censere poterat. His tamen rationibus parum moti nostri Imperatores, cum in possessorio nullum adversarium existere possent, (dissentire haec tenus videtur *Cujac. π. C. h. §. 5. O. 19.* ubi hunc textum de Ed. D. Hadrian. in genere explicat) quippe quod & legitimi & substituti quandiu instituti adsunt, ab hoc beneficio excludantur. *l. 1. 2. C. de Edict. D. Hadrian.* ibi tantum officij iudicis imploratione, possessionem postulandam esse definiunt, ubi res hereditariae (puta vel omnes vel maxima earum pars. *arg. l. 50. de jud.*) sunt constitutae: Contra vero si adversarius existat *in l. 2. C. de interd.* in foro domicilij & ubi reus habitat, possessionem petendam statuunt; quae generalitate speciale forum rei sitae non excludunt.

B 2

CAP.

Quod tractat de rationibus dubitandi & decidendi.

1. Ex hætenus proposita declaratione textus, facile est rationes dubitandi & decidendi elicere. Cum enim forum illud, ubi reus habet domicilium, sit commune, quod in qualibet actione est competens. *l. 2. C. de jurisdic. omn. jud. l. ult. C. Vbi in rem. Bachov. disput. de act. 1. th. 31. & 1. d. 3. th. 8. lit. G. ubi recte refutat Don. & Sich. ad d. l. 2. idque vel maxime procedat in personalibus. l. 19. de jud.* Jam vero omnia interdicta, (& secundum Baldum ad *l. ult. de Edict. D. Hadrian. n. 29. Wesenb. comm. Cod. h. n. 2. & de H. P. n. 36* hæc ipsa actio) sint personalia. *l. 1. §. 3. de interd.* quin textus etiam expressus. *l. 2. C. de interd.* præsidem qui ejusdem provinciæ non est, cognoscere posse neget: non immerito mirum cuiquam videri posset, cur in *hac l. un.* excluso foro domicilij, forum rei sitæ, quasi solum & unice hac in causa competens exprimat.

2. Imo licet contra Baldum & Wesenb. actionem ex Ed. D. Hadrian. realem esse statuamus, quippe ubi actor jure quod in re habet nitatur, & ex nullo facto aut contractu sibi obligatum adversarium, tantum quia possidet, cõveniat, quam notam realis actionis esset docet Imperator in *§. 1. Inst. de act.*; nihilo tamen minus eadem dubia præsentem nostrum textum impugnant. Certo enim certius est, regulam *d. l. 2. C. de jurisdic.* non tantum veram esse de personalibus, quamvis in iis principem sibi locum vindicet; sed & in actionibus realibus procedere; ut patet ex *l. ult. C. Vbi in rem. l. ult. C. de præscript. long. temp. ibi de rebus autem. l. 10. 11. 12. de R. V. c. ult. extr. de for. compet. Bachov. d. d. 1. de act. th. 32. lit. C. C. I. A. de jud. th. 234. Vmm. de process. d. 4. n. 15.* ita ut electio sit futura penes actorem & rem suam vindicantem, velitne reum possessorem convenire ubi habet domicilium vel ubi res est sita, sine distinctione an res ea mobilis sit vel immobilis, modo vocem rei sitæ accipiamus secundum sensum supra à nobis propositum: actione enim reali, aliquem aggredi in loco rei sitæ de re quam statim velit in alium locum transferre, non magis æquum videtur, quam confestim profecturum in loco contractus velle convenire, contra *l. 19. §. 2. de jud.*

3. Accedit quod ibi de proprietate agi debeat ubi de possessione actum est. *c. 1. de causa poss. & prop.* imo quod nulli audientia sit præbenda, qui causæ continetiam dividit, & ex beneficij prærogativa id quod in uno eodemque judicio (id est, foro & apud eundem judicem. *arg.*

4887
l. 13. C. de R. V. §. 4. Inst. de interdict. Pac. An. Cod. de jud. n. 19.) poterat termi-
nari; apud diversos iudices vult ventilare: adeo ut qui possessionis &
proprietas causam separare ausus fuerit, pœna dignus censeatur. l. 10.
C. de jud. Jam vero certum est, petitorium recte institui in foro domi-
cilij: Ergo & illud, ut ibi possit institui possessorium.

4. Zangerus p. 2. c. 1. n. 108. & 109. rationem decidendi in eo pone-
re videtur, quod interdicta imitentur actiones reales, quas tantum in
loco rei sitæ intentari posse tradit: c. 3. ult. extra de foro compet. l. 3. C. Vbi
in rem. addi his potest. l. 38. de jud. Verum cū hæc contraria sint his quæ
in rationibus dubitandi proposuimus; ideo Zangerus ad ea quoque
respondet: de quibus una alterave thesi hic differere ideo forte non
ab ordinata methodo erit alienum, quia ad clariorem rationis deci-
dendi à Zangero allatæ intellectum & faciliorem refutationem haud
parum momenti afferre videntur. Ad primum ergo argumentum
(ubi omnia interdicta personalia esse diximus, per l. 1. §. 3. de interdict.)
Resp. Zangerus distinguendo significatum vocis *Personalia*; & hoc
agere Jctum contendit, ut ostendat quid differant Edicta ab interdi-
ctis: illa nimirum in rem, id est generaliter, proposita omnibus jus fe-
cisse. l. 1. 8. de ll. hæc utpote inter duos dicta §. 1. Inst. de interdict. vi & effe-
ctu personas non potuisse egredi l. 63. de re jud. Unde concludit, inter-
dicta personalia dici eo sensu, quo etiam privilegia personalia vocan-
tur. cap. 7. extr. de reg. jur. in 6. l. 1. §. ult. de const. principum. Sed utut for-
tè ex mente Ulpiani hæc explicatio posset tolerari, minus tamen ea
cum Justiniani temporibus, ex quibus omnia dimetienda sunt, con-
cordant. Wesenb. 7. de interdict. n. 7. Mallem itaque cum C. I. A. de interd.
thes. 5. fin. interdicta secundum speciem apparentem videri in rem, vi
ipsa & ex natura sua personalia affirmare, addita tamen limitatione
ex th. 50. ejusdem tit. verum sc. hoc tum demum esse, si factum aliquod
vel maleficium persequantur, ut sunt interdicta *Vti possidetis*, de vi &
vi armata. Contra vero quatenus adversus quemvis possessorem ex fun-
damento juris, quod quis in re se habere putat, dentur, hæc tamen rea-
lia appellari iudico cum Bachov. 2. d. 25. th. 1. lit. B. & C.

5. Ad secundum, Zang. nihil quidquam obstare & huic opi-
nioni. l. 2. C. de interdict. ibi enim actorem ex interdicto adversus exte-
rum experientem, vel ideo forum competens contendisse, quod tan-
tum de possessione ex interdicto agatur: & respondere Imp. non li-
cere ex hac sola causa in alieno foro adversus peregrinum contende-
re, nō tamen hinc sequi, non licere ex causa alia apud peregrinum ju-
dicem experiri, puta ex causa violentiæ illatæ l. un. C. Vbi de poss. rei sitæ

B 3

h. l. un.

l. un. Quæ explicatio nõ improbanda videtur esse & cum Cujaciana conciliari potest, quæ *d. l. 2. cum hac l. un. conjungit* : Verum enim & hoc est, si de hereditate apud præsidē provinciæ litigatur, eum cognoscere qui fugientis præses est, & id procedere non tantū in causa proprietatis, sed & possessionis seu interdictorum per *h. l. 2.* sicut autem in proprietatis causa præses cõventi censetur & ubi res est, & ubi reus domicilium habet; ita etiã in possessionis controversia si sc. interdicto Quor. bon. aut ex Edicto D. Hadr. reus conveniatur; nam si contradictor nullus accedat, forum rei sitæ simplex est & unicum. Nec movere quem debent argumenta Zangeri, qui diversissima nunquam recte conjungi obiicit: Etenim rarione subjecti *l. 2. cum hac l. un.* cum priori nostræ legis parte; rarione prædicati cum posteriore bene concordare dixeris. Multo minus obstat *l. un. C. Vbi de poss.* Verum enim, quod turbator alienæ possessionis congruum judicem sortiatur ibi ubi vim id est crimen commisit, per *d. l. un. de crimine* enim ibi agitur ubi perpetratum *l. 1. C. Vbi de crimine*: falsum vero quod in foro domicilij turbator conveniri nequeat, cum mentio illius fori fiat implicite, quando ibi interdictum uti possidetis intentari posse statuitur, ubi momentanea possessio petitur: interdictum enim unde vi cum personale sit, (per ea quæ dixi *thes. sup. prox.*) certe citra omne dubium in domicilio defuncti intentari potest.

Ad tertium, ubi regulam *l. 2. C. de jurisdic.* etiã locum habere ostendimus in judiciis realibus *Zang. p. 2. cap. 1. n. 118. & Don. 17. comment. 17.* cujus sententiam laudat *Rittershusius ad Novell. p. 9. cap. 10. num. 22.* Resp. negando actionem realem ibi exerceri ubi reus domicilium habet, per textus *alleg. th. 4.* deinde per rationē dubitandi quartam. 3: quia haud facile judicium hoc alibi exerceri possit (cum actio ad exhibendum sæpe antea instituenda in re mobili; in immobili sæpe in rem præsentem veniendum, sæpe testes, sæpe vicini citandi sint) nec finitum alius iudex facile valeat tueri: quippe qui immittere in possessionem victorem, aut missum contra vim defendere nequeat. Denique quia nihil obstant textus oppositi. Legem enim *ult. C. Vbi in rem* quod attinet Resp. Zangerus *d. loc. num. 119.* Actorem sequi forum rei; jam vero locum rei sitæ, in actione reali, esse tantum forū rei conventi per verba *fin. d. l. ult.* Cui explicationi quoniam tam Zangerus quam Donellus graviter vident resistere verba ampliativa SED ET: ideo illa explicative accipienda docet Zangerus. *pro, id est. arg. l. 26. Ex quibus causis maj. l. 28. ff. de jud.* Donellus vero hæc vocabula ad verbum jubemus refert: ut *implicent non plura loca, sed plura jussa.* Et hæc ad difficillimum

num d. l. ult. text. regeſūt. Cæterum l. 10. ubi dicitur quod si res sita sit; (1) si id nat voluntate reſideret. (2) Si dolo malo poſſeſſor rem litigioſam

7. Enimvero hætenus adducta fundamenta nondum efficiunt, ut Zangeri rationem decidendi probare ex aſſe queam. Etenim cap. 3. & ult. præterquam quod non excludant forum domicilij, ut adeo unius incluſio non ſit alterius excluſio vid. Innocent. ad cap. dilectus extra de reſcriptis. reſponderi etiam poteſt ad cap. 3. & ult. loqui ea de Epiſcopis qui nullibi proprie poſſunt dici habere domicilium, cum propria domicilij definitio iisdem non competat. Difficilior videtur l. 38. de jud. objectio, in qua verbum debet, per neceſſe eſt, Don explicat. Reſp. C. l. A. de aur. & arg. leg. theſ. 3. vocem debet eo in loco idem ſignificare quod poteſt, ſicut ſumitur in l. 2. §. 31. Ne quid in loco publico l. 4. §. ult. de off. proconf. Verum cum hæc reſponſio curioſo animo parum ſit ſatisfactura; addi etiã illud poterit, ſpeciale forte eſſe in re legata, quod ſatis ſit, ſi hæres à quo illa obligatio non cœpit, in loco ubi res eſt, offerat ſolutionem. Bach. 1. d. 3. th. 8. lit. G. Et hætenus de ll. ab adverſaria parte objectis.

8. Sequeretur jam ordine argumentum ſecundum, ubi poſſeſſio petenda; ibi de proprietate agendum, atque ibi tantum ubi res eſt poſſeſſio petenda. E. Verum cum de hac ipſa re aliquid poſt rationem decidendi à nobis proponendam, dicendum veniat, iſti loco id dubium reſervabimus, ne quid ſimile aut bis repetitum deprehendatur, contra l. 1. §. 9. l. 2. §. 10. de V. l. E. potius eſt ut ad tertium respondeamus, ubi Donellus obiicit, nec cõmode exerceri, nec finitum iudicem facile tueri niſi in loco rei ſitæ. Reſp. utile huic difficultati remedium paratum per literas mutui compaſſus & executoriales. l. 15. §. 1. de re jud. l. pen. de jurid. quod de teſtibus in ſpecie probat l. 16. C. de teſtibus N. 90. cap. 5. (2) non requirit ſemper in executione, ut victori reſtituatur poſſeſſio, ſed ut juramentum in litem deferatur, & præſtetur intereſſe. Bach. diſp. 1. de act. th. 32. lit. C.

9. Nec denique vim textuum ſupra propoſitorum enervant reſponſiones à Zangero & Donello allatæ; quam durum enim ſit verba iſta ampliativa SED ET explicative intelligere nemo ſane eſt qui non videat: præſertim cum & in l. 26. Ex quib. cauſ. maj. & l. 28. de jud. à Zang. citatus hæc verba ampliative ponantur: Donelli vero enucleatio nihil aliud efficiat, quam ut clarum textum obſcuriorem reddat. Poſito enim particulas, SED ET, nõ ad proxima verba in locis, verũ ad remotius

motius & longe distitum vocabulum *jubemus* referendas: ut sic plura contineant iussa, non loca: cum tamen non solum in fin. sed & in pr. legis de foro competentij iudicij realis agatur, certe aut idem in principio & fine forum proponi dicemus, atque sic Imperatorem inutilis repetitionis in una cōstitutione in simulabimus, quam in toto juris systemate gratis ferre noluit. *d. l. 1. § 9. l. 2. § 10. C. de V. l. E. nec plura sed unicū & simplex iussum erit, cōtra ipsius Donelli confessionem: aut certe de diversis eos loqui statuendum est, quo concessio in pr. non nisi forum domicilij intelligere poterimus. Sane quæ ad l. 10. 11. 12. de R. V. Don. reponit, mera sunt præsupposita: accipiendos dictos textus de casu ubi vel sponte reus alieno se sistit iudicio l. 1. de jud. quod tamen ut factum temere non præsupponendum, sed probandum est, præsertim cū reus, cujus est fugere, in alieno foro stare velle haud debeat præsumi: vel secundo de casu quo possessor dolo desit possidere: cui conjecturæ clarissime repugnat ipsa l. 10. ibi si b. f. possessor sit is. vel denique quando post litem contestatam rem in alium locum transtulit: quem casum per particulam oppositivam si verò Jctus demum in l. 12. proponit. Quare firmiter concludo non ideo ibi, ubi res est possessionem postulandam ab Imp. decidi, quia iudicia possessoria imitantur realia; cum vindicationes duplex forum & domicilij & rei sitæ sortiantur: nec ex generali possessionis natura decidendi rationem esse petendam; in quibus cum ceteris foris specialibus, semper etiam locus ubi reus habitat, conjungendus est, per l. 2. C. de interd.*

10. Restat ergo ut cum *Wesenb. in comment. Cod. h. num. 2. π. Ch. Vult. ad h. l. n. 17.* in verbo *postulandum est* rationem decidendi quæramus. Cum enim postulare proprie nihil aliud significet quam officium iudicis implorare. *adde sup. cap. 1. thes. 8. nec possessio ex Edicto D. Hadriani per implorationem officij iudicis impetretur, nisi ubi ea vacua & ab omni possessore libera existit, merito statutum, ut ibi possessio hoc in casu peti debeat ubi res est: quippe cum cognitio ut Dd. loquuntur sit summarissima, & totus processus executioni propior, in quibus causis tantum iurisdictio ejus spectatur cujus loci cura ad iudicem pertinet l. 12 § 1. de reb. auct. jud. *Wesenb. comment. Cod. h. Bald. h. Menoch. de adip. poss. remed. 4. num. 402.* Nec sane aliter definire Imp. hanc controversiam poterant: cum nec ratione personæ litigantis, quæ in hoc casu non adest, forum fiat congruum; nec ratione rei fieri in alio loco possit, quam ubi ea est sita; ne iudex unius territorij super rebus alterius pronunciet, & sic multo labore nil aliud efficiat, quam ut ei impune non pareatur. *l. ult. de iurisdict.* Secus vero est si strenuus
contra-*

contradictor missioni huic sese opponat ; tum enim iudex, cui subest reus, recte pronunciat, & executionem remittit ad iudicem loci in quo res sita. *Hartm. Hartman. lib. 2. tit. 1. Obs. 7. num. 5.* non tantum quia de possessorio transitur ad petitorium: ut scribit *Castrensis h.* sed quia regula *l. 2. C. de iurisdic. omnibus omnino actionibus,* & ideo etiam interdictis *l. 37. de O. & A. communis est.*

11. Huic rationi decidendi non obstant, quæ supra in rationibus dubitandi opposita sunt: nec enim nobis sermo de interdictis, de quibus accipi possunt quæ in *thes. 1. & 2.* proposuimus.

Illud adhuc explicandû, quatenus ibi de petitorio agi oporteat, ubi possessorium est institutum. Quia n. ibi de proprietate agendû dicitur, ubi de possessione contenditur *ca. de causa poss. & prop. l. 10. C. de jud.* jam vero utrobique, hoc est, & in foro domicilij & rei sitæ institui potest petitorium *h. l. un. E.* & ibi instituendum possessorium videbatur.

12. *C. l. A. De quibus rebus. thes. 16. citat Cujac. 2. O. 35.* quasi doceat, causam possessionis & proprietatis posse quidem ab eodem iudice definiti; id tamen non esse necessitatis. Verum huic responsioni manifeste repugnant *dd. ll.* nec *Cuiac.* aliud dicere videtur, quam ut penes iudicem esse doceat, an velit simul examinare causam possessionis & proprietatis, an prius de possessorio pronunciare, postea demum ad petitorium progressurus. Itaque sic potius statuerem: cum *dd. locis* & cognitionis & iudicij mentio fiat, eos textus extra propositum, ad præsentem nostrum casum non esse producendos, ubi vix ullus cognitioni locus, nec pleno iudicij, (quod necessario & actorem & reum requirit. *l. 13. 62. de jud. § 4. l. de interd. l. 1. §. 3. Vti possid.*) processu contenditur. *Adhibe etiam quæ notata sunt in prælect. publ. ad d. th. 16.*

C A P. I V.

Explicans controversias quæ circa hanc partem primam moveri solent.

1. Textu hunc in modum declarato, facile licet colligere, frustra *Zang. p. 2. c. 1. n. 108. & Don. 17. comm. 17. ex hac l. juncta l. un. C. Vbi de possessione. generalem colligere regulam, ibi nimirum de possessione agendum ubi res constituta est.* Præterquam enim quod *d. l. un.* tantum de vi turbativa & sic de una possessionis specie loquitur, insuper & in foro domicilij agere permittit: hic quoque textus de adipiscenda possessione in

C

ne in

ne in genere haud commode explicabitur: nisi in rubrica verbum scripti superfluum, in textu vocabulum postulandum improprium, denique textum. *l. 2. C. de interd.* cum nostro textu pugnare, fateri velimus; ut adeo hanc *l. un.* ad explicationem generalis regulæ referre tutius consultiusque fuerit.

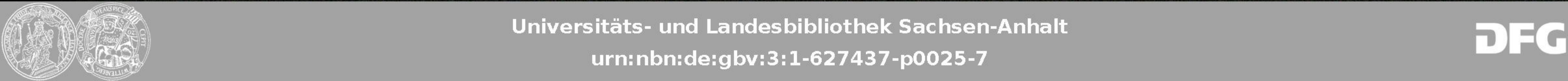
2. Quare omisso generali canone, quem ex speciali textu, eoq; speciali ratione prædito, colligere ferme absurdū duco; ad ipsas, quæ ex hac priori parte nascuntur, controversias me accingo: prima autem hæc esse potest. Ubi de possessione sit agendum. Quæ quaestio amplior quidem est, fateor, quam ut ex verbis hujus *l. un.* posset decidi; Veruntamen ut eam hic discutendam susciperem, sequentes me moverunt rationes (1) quod *Zang. Don Vult.* & alii vulgo hanc controversiam hic definiant. (2) quia multum lucis hæc enodatio explicationi nostræ allatura sit (denique) quia ex hac *l. un.* juncta *l. 2. C. de interd.* (sicut jungendam supra dixi) ad totam hanc controversiam plene responderi poterit. *Vult. ad h. l. num. 17.*

3. Distinguo itaque, An possessio quæ petitur sit vacua, an vero jam aliquis in possessione sit constitutus: si vacua, implorabitur officium judicis ibi, ubi res est: de quo casu *h. l. un.* accipiendam recte monet *Vult. d. num. 17. Wesenb. comment. Cod. h. num. 2.* Sin minus, tunc locum esse regulæ. *l. 2. C. de interd. 210:* Quod præses provinciæ in eum, qui eiusdem provinciæ non est, non possit cognoscere. Proponit enim hæc lex generale forum omnium interdictorum; non ut excludat fora propria, sicut nec *l. 2. C. de jurisd. l. ult. C. Vbi in rem*, sed ut excludat fora peregrina. Provinciæ n. alicuius, vel aliquo in loco subditus varie dicitur: Næpe vel simpliciter ubi quis domicilium habet, qui proprie subditus est. *Felin. in cap. licet razione delicti. ult. num. 23. de for. compet. vel secundum quid, quatenus alicubi forum fundari potest, ut est, locus rei sitæ t. t. Cod. Vbi in rem. 2. ubi contractum est l. 19. §. 1. de jud. 3. ubi delictum aut inchoatum aut commissum l. un. C. Vbi de crim. adde d. c. fin. extr. de for. compet.* Nec hoc minus procedit in possessorio quam petitorio. Quocunq; n. interdicto quis experiri velit semper competēs forū erit ubi reus habitat *d. l. 2. C. de interd.* quod si se fundet actor in jure quod in re habet, præter locum domicilij poterit agere ibi ubi res est *l. ult. C. Vbi in rem.* si in facto illicito adversarij, & ubi reus civis est, & ubi delictum commissum vel inchoatum, recte quis experietur. *arg. l. un. C. Vbi de crim. l. un. C. Vbi de poss. B. 2. d. 25. thes. 1. lit. A. & C. I. A. de interd. th. 50.*

791.7

4. Varie ab hac explicatione discedunt interpretes (1) Zang. & Donellus, qui omne possessorium tantum in loco, ubi res est recte intentari statuunt; quam opinionem rejecimus *supr. c. 3. thes. 4. & seqq.* Cujacius 5. O. 17. prorsus contrarium docere videtur, dum omnia interdicta revera personalia, quædam in rem scripta statuit, per *l. 1. §. 3. de interdict.* quo posito sequeretur, nunquam in loco ubi res est, interdicta competere: cum hoc forum speciale sit actionibus realibus & mixtis, ut probat *l. 1. C. Vbi in rem. h. l. un. C. I. A. de jud. thes. 234.* In rem enim scriptæ actiones, licet à quibusdam mixtis, annumerentur; perperam tamen id fieri non obscure liquet *ex §. 20. Inst. de act. ubi & definitio mixtarum actionum & exempla habentur.* Adeoque si accuratius paullo re examinabimus, vix erit ut ad personales actiones omnia interdicta referamus; quippe cum dentur quæ non ex obligatione aliqua nascuntur, sed in jure reali & possessione adversarij fundantur, qualia judicia personalia dicere prohibet *§. 1. Inst. de act.* Sic, exempli causa, interdictum Quorum bonorum datur bonorum possessori. *l. 1. 2. 3. C. Quor. bon. utiliter heredi d. l. 1. & sic domino contra quemvis qui hereditatem pro herede vel possessore possidet. l. 1. ff. d. t. §. 3. Inst. de interdict.* Nec obstat *l. 1. §. 3. ff. eod.* licet enim adjecta ibi universalitatis nota omnia deprehendatur: non tamen inde probatur regulam veram esse sine restrictione & limitatione: cum certissimi juris sit vocabulum *omne*, in nostro jure non semper excludere, *non omne*, & *nulum* non semper excludere *non nullum*: sic, exempli causa, legata & fideicommissa per omnia exæquata dicuntur *in l. 1. de leg. 1.* adeo ut nulla sit inter ea differentia *§. 3. Instit. de legatis.* Verum tamen id demum ratione effectus, ita ut quod verbis legati relictum est, si non valeat ut legatum, possit valere ut fideicommissum *D. D. Loc. ad d. §. 3. lit. B. quin & ratione effectus aliqua adhuc superest differentia in l. 91. ff. ad L. Falcid. Wesenb. in π. ibid. num. 5. dis. C. I. A. d. t. thes. 16. num. 1.* Simile exemplum occurrit *in §. 5. Inst. de hered. qual. & differentia*: ubi minoribus in omnibus causis deceptis succurri dicitur; & tamen exceptio habetur *in l. 1. C. si adversus vend.* quæ constitutio latius postea producta est à Friderico in *seq. auth. sacramenta puberum.*

5. Vult eius ad hanc *l. num. 17. & 18.* distinguit inter jus civile; & hodiernam fori consuetudinem. De jure civili Cujacij sententiam probare videtur: quippe qui & in restituendæ, & retinendæ, nec non adipiscendæ possessionis interdicta factum adversarij venire contendat. In illa quidem factum vel violentæ dejectionis, vel importunæ turbationis; in hæc, factum iniquæ detentationis. De consuetudine

dine vero hodierna secus esse ipse fatetur *num. 18.* secundum quam possessoria tam ordinaria statuit quam petitoria; unde sequi, ut ea & ibi ubi res est, & ubi conventus domicilium habuit, intentari queant. Verum hæc instantia parum me movet, certè nõ efficit ut priorè opinionem deseram; si enim factū detentionis tam efficax est, ut inde obligatio & personalis oriatur actio, vix ulla in jure amplius realia, sed mere personalia habebimus judicia: quippe cum omnis realis actio detur adversus possessorem, vel quasi possessorem, vel detentatorem. *l. 7. 9. 35. §. 1. 2. l. 36. de R. V. l. ult. C. eod. l. 2. C. Vbi in rem.* Non ergo est necesse, ut ad correctionem quandam juris defugiamus, præsertim cum tam ordinariæ olim Justiniani temporibus, quam nunc de possessionibus fuerint actiones: illud maxime admiror qua ratione in hanc sententiam reciderit *Vult.* cum tamen *ad l. un. Vbi de poss. n. 41. & seqq.* forum proprium (etiam ad textus civiles Donello respondens,) de possessione locum rei sitæ confirmet: quod verissimum, modo ibi *Vult.* accipiatur secundum distinctiones *thes. 3.* propositas: Eoq; sensu explicari & defendi potest *Azo citatus & refutatus à Vult. h. n. 16.*

6. Nascitur ex hac controversia nova difficultas: dictum est possessionem etiam ibi peti, ubi res sita est: quæritur e. *An hoc tantum procedat in rebus immobilibus, an etiam in mobilibus?* Non solum autem hæc dubitatio subsistit in possessoriis, sed vel maxime in principalibus judiciis, ubi de proprietate contenditur, locum sibi vindicat. *Hugolinus* id tantum ad res immobiles restrinxit; res mobiles ibi peti voluit, ubi reus domicilium habet. *per l. 16. de Off. pres. l. 7. §. ult. Qui satisfacere.* Addi præterea & illud potest, quod res ibi esse censeantur, ubi paterfamilias vult *l. 35. §. 3. de H. instit.* velle autem patremfam. in domicilio præsumi, ubi principem bonorum locum cum affectione perpetuo ibi manendi delegit *l. 7. C. de incol.* ut adeo sequatur res mobiles domicilium sequi, tanquam accessorium principale, imo velut carnem ossibus inhaerere. *Carpzov. p. 3. const. 12. defm. 14.* Ab hac opinione non multum discedant illi, qui in loco ubi res est, litem contestandam & satisfaciendum, *per l. 16. de Off. presid.* in loco domicilij controversiam tractandam, præcipue si actio tempore sit peritura, arbitrantur.

7. Contra *Azo in summ. Cod. de jurisdic. omn. judic. fin.* vindicationis rerum tam mobilium quam immobilium competens forum ex re sita nasci statuit, per textum expressum *l. 38. §. fin. de jud.* & generalem *l. ultim. C. Vbi in rem* quam opinionem *Vult.* ad *l. 1. C. Vbi in rem. num. potissimum 19. Gilhausen. cap. 1. p. 2. §. 4. num. 4. Sichard. ad l. ult. §. 3. C. d. t. Obrecht. de jurisdic. lib. 3. cap. 13. num. 7. & 8.* approbant, & ita declarant;

492

clarant; ut, etiam si quis per locum peregrinum alieno transvehatur equo, possit à domino rei vindicatione, ibi ubi equus deprehenditur, conveniri, 1. per textuum generalitatem *l. fin. C. Vbi in rem. auth. qua in provincia. C. Vbi de criminibus.* textu vero non distinguente nec nostrum sit distinguere *l. 8. de publ. in rem act.* 2. per rationem juris, quia in actione reali non tam personam quam rem ipsam controversam spectemus, adeo ut, si vera fateri velimus, maxime proprium forum sit ubi res sita. 3. quia nihil obsistant textus ab Hugolino citati: spectare enim eos Vulteijs merita causæ dicit, nec pertinere ad informandum processum. Addit *Gilhausen. d. loc. ex Socin. ad c. Sane si Episcopi n. 4. vers. secunda declaratio de for. compet.* Si reus non possideat immobilia & suspectus sit, teneri eum satisfacere iudicio sibi & de re exhibenda, quod si vero suspectus sit tantum teneri satisfacere de re exhibenda.

8. Probabilior apparet sententia distinguendum, an res mobilis delata sit in locum aliquem cum animo ibi relinquendi, an vero ut ibi tantum custodiatur, & res mox sit transitura: illo casu Azonis sententiam, hoc Hugolini censeo probandam. per *l. 32. de pignor. & ea quæ supr. thes. 10. 11. cap. 1.* disputavi. Nec resistunt argumenta Azonis & Vulteijs, sed magis iis confirmatur nostra sententia: nam quod in *d. l. 38. §. fin. de jud. l. fin. C. Vbi in rem. res ibi petenda, ubi est, definitur, generaliter accipiendum esse facile largior: ceterum rem alibi esse, quam ubi eam manere paterfamilias vult, nego, per ea quæ notavi sup. dd. 99. nisi verba *res esse, & constitutas esse* in improprio sensu accipere velimus, quod tamen sine ratione temere faciendum non est: & ideo parum contra hanc sententiam militat ratio Vulteijs, quod in his iudiciis magis res quam persona spectetur: cum nec ratione rei ipsius alibi competens forum fieri possit; quam ubi proprie sita esse dicitur: *authentica vero, Qua in provincia. C. Vbi de crim.* nihil huc pertineat: quippe quæ non loquatur de re asserenda iudicio reali, sed de crimine commisso vindicando. Et facit pro nostra opinione maxime & illa ratio: durissimum esse, quotquot locis quis navigans veliter faciens delatus fuerit, tot locis eum se defendere *l. 19. §. 2. de jud.* quod tamen ex probata *Vult. & Gilb.* sententia sequeretur, qui etiã de eo equo possessorem in loco tali conveniri posse statuunt, per quem transvehitur.*

9. Plura hac in parte quærere liceret. *An nimirum hic possessio vacua tantum sit intelligenda: item, An textus noster tantum de missione ex Edicto D. Hadriani loquatur.* Verum cum de his & similibus quæstionibus jam in ipsa tractatione hinc inde actum sit, hic merito subsisto, & omisso possessorio ad petitorium accedo, simili methodo & ratione ea quæ notatu dignissima putavero, brevi analysi explicaturus.

C 3

C A P.

De foro competenti hereditatis petitionis : eius cap. i. continens enodationem verborum.

1. Haftenus ductum Imperatorum & filium legis secutus, primo Ubi possessio hereditatis sit petenda, explicavi: jam ordo postulat ut ad actionem secundam *l. ult. C. Quor. bon.* proprietatis sc. seu petitionum iudicium progrediar, & ubi controversia hereditatis sit terminanda, pleniori paullo stylo exponam. De hac autem materia ita Imperatores loquuntur. *Vbi autem domicilium habet qui convenitur, vel si ibi, ubi res hereditaria sita sunt, degit, hereditatis erit controversia terminanda.* Hæc non minus quam prioris partis propositio est conversa, & præterea particula *illic* ex legis hujus principio est repetenda: ut tota propositio ita sonet: *Illic hereditatis erit controversia terminanda, ubi domicilium habet qui convenitur, vel ubi res hereditaria sita sunt, si ibi degit.* Quæ pars commodissime iterum dividitur in *nomen logicum & verbum* seu *predicatum*. *Nomen* absolvitur his verbis: *illic hereditatis erit controversia terminanda.* Nullū additur subjectū tam in rubrica quam textu, uti quidem in priori parte factum: nec vocem *heredes* huc trahere ipsa constructio grammatica, & sequens verbum *erit terminanda* permittunt: ut sc. ostenderet accuratissimus in hisce Gallienus (*reste Treb. Poll. in eius vita c. 11. 12.*) aliud in hac constitutione membri prioris, aliud posterioris subjectum constituendum. Partem priorem tantum veram de herede scripto, ut satis supra ostensum; posteriorem sine subjecto propositam, de omni eo intelligendam, quicumq; controversiam hereditatis moturus est.

2. Deinde non sine singulari emphasi oppositionis cujusdam posita videtur phrasis, *controversia hereditatis terminanda*: quam eleganter rubrica per verbum *agatur* declarat, ut sc. ex ipsis formulis pateat: nunc demum de actione quæ & actorem & reum habet *l. 13. 14. de iud.* nunc de controverso iudicio cui contradictor accedit *l. ult. de Edict. D. Hadr.* sermonem institui: in superioribus tantum de missione simplici in possessionem vacuum tractatum. Secundo & ipsa phrasis generalitas observationem mereri videtur. Nec enim vox hereditatis hic stricte accipienda, sicut in *pr. Inst. de b. p. l. 2. ff. eod.* Verum late, ut non modo hereditatem proprie sic dictam, sed & bonorum possessionem

sessio-

4
193

sessionem contineat, prout hæc vox accipitur in l. 19. §. 2. de condit. & demonst. l. 178. §. 1. de V. S. juncta l. 1. 3. pr. §. 1. 2. de b. p. t. r. de possessoria hered. pet. Nec modo persecutionem ordinariam, verum etiam extraordinariam comprehendat, qualem executionem fortiuntur fideicommissa d. l. 178. §. 2. de V. S. ut adeo in rubrica verbum *agere* latius sit intelligendum, ne excludat persecutiones l. 34. de V. S. Denique vox *terminanda* non restrictive accipienda, quasi hic tantum de termino litis seu ipsa executione Imperatoribus sermo esset: verum ampliative, ut vel potissimum intelligatur ipsa principalis actio, quippe cum executionis iudex is maxime sit competens ubi res sitæ, non ubi reus domicilium habet, per sæpe alleg. l. 12. §. 1. de reb. auct. jud. & Gothofr. ad l. 2. verbum habet. eod.

3. Ulterius immorari subjecto hujus propositionis haud libet; prædicatum continet duo membra: quorum prius competens forum, ubi tractari possit controversia hereditatis ponit, *domicilium rei conventi*, alterum *locum rei sitæ*. Merito priori loco ponitur forum domicilij: quippe quod & generalius est l. 2. C. de jurisdic. omn. jud. & efficacius Zang. p. 2. c. 1. num. 101. in fin. & 102. in pr. Vocabulum autem domicilij latius à Dd. vulgo usurpari videtur, quam juris civilis ratio permittat. Licet n. origo seu civitas & domicilium in Justineanea legislatione sæpissime sibi invicem opponantur l. 6. §. 1. 3. l. 22. 27. ad munic. l. 3. C. de munic. & Orig. 10. 38. definitio item domicilij non quadret origini: tum effectu etiam distinguantur. l. 7. C. de incol. quod domicilium incolas, origo cives creet: nec denique vox domicilij in largiore significatu frequentata in jure nostro reperitur; Dd. tamen communiter, & cum iis Gail. 2. O. 36. n. 2. 3. domicilium dividunt in *commune* & *privatum seu privatam*. Commune civitatem Romam dicunt, quæ communis omnium patria est: l. 33. Ad municip. cui addi potest l. 17. de stat. hom. Et hoc generale, vel commune, ut ita dicam, domicilium eius est efficaciam, ut quicumque civis non privilegiatus Romæ deprehendatur, ibi possit conveniri. arg. l. 2. §. 5. de jud. Quod Gail. d. O. 36. num. 11. etiam ad locum originis trahit: licet quis alibi habitet. Verum quàm rectè, monitum est ab Excellentissimo Dn. præs. de pat. & præcept. sancte venerando, in questionibus dictatis. ad C. l. A. de jud. th. 207.

4. Hodie patriæ huic generali & urbi Romæ rectè comparatur summum Imp. tribunal, Das Kaiserliche Hoffgericht: ut & Cæmæra imperialis iudicium. Quilibet enim civis Romanus competens ibi forum sortitur, prioris quidem instantiæ Status imperio immediate subjecti Ord. Cam. p. 2. tit. 1. 21. 22. qui non habent jus vel privilegium Austræ

Austragatum de quibus vid. Ord. Cam. p. 2. t. 2. & seqq. C. I. A. de interdict. thes. 21. Secundæ verò seu appellationis etiam mediate subiecti, non item primæ Ord. Cam. p. 2. tit. 1. nisi ratione rei legitimum forum fiat. puta si apud inferiorem iudicem iustitia denegetur d. 1. 1. §. Es soll auch demnach/ ibi. Es werden auch sach N. A. de anno 1566. §. Nach dem den non Partonen. 15. 22. 23. 24. continentia id exigat Ord. Cam. p. 2. tit. 21. §. We auch/ §. nimirum in nostro casu res hereditariæ pluribus in locis litæ sint. Vult. ad h. a. num. ult. adde C. I. A. de Quib. caus. ad eund. jud. eatur. th. 14. & interdict. th. 20. ubi plures refert exceptiones.

5. Porro privatū domiciliū subdividunt Dd. in naturale & accidentale. Naturale seu originis dicunt, quod ex ipsa natura naturaliter venit, & tam ex propria quam parentis persona acquiritur: per l. 7. C. de incol. 10. 39. juncta l. 6. pr. §. 1. Ad municip. idque immutabile est d. l. 6. sicut omnia jura naturalia jura sanguinis. s. de R. I. §. sed naturalia Inst. de I. N. G. & civil. Duplicem ergo de jure civili quis patriam sortiri potest, primo ex persona propria, ubi ipse est oriundus: deinde ex persona parentis, unde is originem traxit. Hinc est quod Carolus V. tam à Moguntino quam Saxone apud Sleidan. 1. comment. ut Germanus, licet extra Germaniam natus laudatus; & Fridericus quamvis ex Sicilia oriundus ad imperatoriam majestatem elatus fuerit. Obrecht. de jurisd. lib. 3. cap. 11. num. 7. Nec hoc jus civitatis omni effectū destituitur; sed potissimum locum obtinet in honoribus & oneribus civilibus l. 23. & 29. Ad municip. C. I. A. de jud. th. 206. non tamen hodie ita efficax habetur, ut etiam quis rite ibi conveniri queat Gail. d. O. num. 6. adde thes. 3. fin. quo sensu accipimus, quod domicilium originis hodie non amplius attendi, pragmatici absolutè scribunt. vid. Carpzov. part. 3. crim. quest. 110. num. 10.

6. Accidentale non præter rē voluntariū etiam appellaveris. arg. l. 6. C. de incol. ibi, originis ratione ac domiciliij voluntate. l. 31. Ad municip. ibi ubi velit. nec obstat l. 22. §. 3. Ad municipalem: vocem enim domiciliij latius ibi & in impropria significatione sumi existimo pro domo vel habitatione, cum propria definitio & causa formalis, destinatio nempe perpetuo ibi manendi, casui l. 22. §. 3. Ad municip. minus recte applicentur: nec resistit l. 6. §. ult. l. 22. d. r. recte enim gl. ad d. l. 6. §. ult. subaudiendam vocem, interim, monet: dum sc. ipsi liberti mutaverint domicilium. per l. 27. Ad municip. sicut & filiusfam. tamdiu domicilium in loco originis habere videtur, quamdiu non mutaverit voluntatem Cujac. ad l. 3. C. de municip. & orig. multo minus l. ult. §. 3. l. 22. §. 1. Ad municip. cum mulier eo ipso quod maritum elegit, etiam domicilium se-

equi

700
2972

qui voluisse videatur. Hoc domicilium accidentale generalius ita
definiri solet: ut sit id, quod quisque sibi esse voluit, modo interdi-
ctum non sit *l. 31. Ad municip.* aut tertij nihil intersit; veluti si tutor
velit mutare domicilium, quo in casu non nuda transferentis volun-
tas sufficit, sed singularis concessio Imper. requiritur *l. 12. § 1. de excus-
tut.* specialius autē ibi domiciliū quem habere dicūt, ubi quisq; sedem
sibi delegit cum destinatione perpetuo ibi manendi, nisi quid avocet.
l. 7. C. de incol. & hoc est quod in *l. 2. C. Vbi Senat.* dicitur *larem fovere.*
Nec enim sola in aliena civitate domus possessio domicilium facit *l.*
17. § 5. 13. ad munic. l. 4. C. de incol. 10. 39. sed omnino animus permanendi
requiritur: qui si declaretur expresse, antequam ad munera vocetur,
postea re & facto *l. 20. ad munic.* res extra controversiā: quod si dubiū
an domicilium sit translatum, ex variis id præsumtionibus probari
potest. Et primo ibi quem domicilium constituisse non ambigitur,
ubi larem & rerum ac fortunarum suarum summam constituit, unde
rursus non sit discessurus *l. 7. C. de incol.* quin etiam non requiritur, ut
maximam bonorum partem ibi habeat, sed sufficit æqualis *l. 27. § 2.*
Ad munic. imo in *l. 2. C. Vbi Senat.* casus ponitur, in quo Senator alibi
larem, id est, domicilium (interprete *gl. ibid. & Pat. An. C. d. t.*) fixit, alibi
maximam bonorum partem constituit: Satis enim est, si animus non
discedendi ex aliis circumstantiis probari potest; quales proponuntur
in *l. 27. § 1. Ad munic. l. 2. C. de incol.* v. *Cujac. in Paulo l. 20. Ad municipal.*
7. Errare ergo videtur *Romanus cons. 264. n. 1. & seqq. cons. 197.*
num. 2. (quem sequi puto *Cui.* ad sæpe citatam *l. 7. C. de incol.* ubi pro
eodem legendum suspicatur *eo demum*) dum, ut domicilium contra-
ctum censeatur, tria conjunctim requiri existimat. (1) ut eo in loco
larem quis foveat, (deinde) ut summam (id est, majorem partem) re-
rum ac fortunarum suarum ibi constituat, (denique) ut cum familia
& liberis ibi degat per *d. l. 7. C. de incol.* Nec enim citatus id textus pro-
bat, qui nihil aliud dicit, quam non esse ambigendum, quin his qua-
litatibus concurrentibus domicilium constituatur, non tamen statim
excludit à contrario sensu alia domicilia, in quibus major dubitandi
subest ratio: velut in *l. 27. § 2. Ad munic. l. 2. C. Vbi Senat.* Sane quod qui-
dam ex patrimonio domicilium quē sortiri putant, id tantum analo-
gice & secundum quid verū existimo, quatenus nonnunquam facit,
ut iudex competens fiat *l. 19. § 2. de jud. d. l. 2. l. 1. C. Vbi pet. tut. Zangerus*
p. 2. c. 1. n. 11. etiam ita recte limitat, ut hoc tum demum verum sit, si ibi
paterfamil. se instruxit *l. 6. § 2. Ad munic.* puta mancipiis tam ad cul-
tum quam ad necessitatem paratis, quoniam quod quis per alium
D possidet,

possidet, perinde est ac si ipse teneret *l. 1. §. 1. de A. vel A. poss. quod etiam procedit si homo liber sit in possessione. l. 1. C. per quas pers. l. 1. §. 20. 21. de A. vel A. poss. fac l. 27. §. ult. Ad municip.*

8. Explicatæ voci domicilij, (quod est ubi quis animo per seve-
randi sedem fixit: vid. *Gilhaus in arb. jud. c. 1. p. 2. §. 2. num. 2.*) succedunt
verba *habet, qui convenitur. Verbū, habet, in præsentī ideo positū, ut ex-*
cludat domicilium, quod ante susceptam litē habuit, & quod post su-
sceptam litē reus habiturus est. Ratio prioris membri, quia laris
sedisque mutatio omnia jura pristini domicilij tollit. *arg. l. 20. Ad mu-*
nicip. Nec obstat *l. 2. C. de jurisd. omn. jud.* in qua reus ibi convenien-
dus dicitur, ubi domicilium tempore contractus habuit. Id enim in
iis actoribus demum procedit, qui cum reo aut vere aut quasi contra-
xerunt, non vero in aliis: jam vero adiens hereditatem tantum cum
legatariis quasi contraxit *§. 5. Inst. de O. quæ quasi ex contractu* Unde ma-
nifesto sequitur *d. l. 2.* non pertinere ad casum nostræ *l. un. in qua actor*
non tam in contractu vel quasi contractu, aut etiam obligatione per-
sonali, quam jure reali se fundat *l. 25. §. 18. de H. P.* Deinde excludit do-
micilium futurum, quod reus post ortam litē habiturus est: ratio,
quia ibi iudicium finiendum ubi cœptum *c. 19. extr. de for. compet. l. 19.*
de jurisd. l. 30. de jud. l. 7. eod. Cum qua non pugnat *l. 3. §. 5. de remil. quem*
§. Cuiac. in comm. ad l. 7. de jud. male distinctum esse notat, & eius *§. 5.*
finem constituit in voce *audiendus*, principiū vero *§. 6. fas. à verb. si di-*
cta causa sit: hoc sensu; ut intersit an quis nomen militiæ dederit tum
demum, cum jam damnatus erat in causa capitali, vel illico postquam
semel dixerit causam capitalem, aut requirendus tantum annotatus
fuerit inter reos. Priori casu capite punitur, etiam si mitior ab initio
dicta sit sententia; nec remittitur ad priorem iudicem, qui jam sen-
tentia dicta iudex esse desit: posterioribus vero, cum iudicium duret,
militia ignominiose solvitur & remittitur per *d. l. 3. §. 6.* ut & ibi desi-
nat iudicium ubi cœpit *d. l. 30. & l. 7. de jud.* multo minus obstat *l. 12. si*
quis caut. quod enim ibi de privilegio dicitur, id verum de iis privile-
giis, quæ merita causæ, non quæ processum, ut est privilegium incom-
petentiæ seu domicilij, respiciunt. Denique observandum ex his ver-
bis; quod possessor hereditatis *l. 9. 10. pr. 11. 12. de H. P.* ibi conveniri de-
beat, ubi ipse habet domicilium; non ubi defunctus habuit: in quo
recte convenitur à creditoribus hereditariis *l. 19. de jud.* quia hæres suc-
cedit in locum defuncti: *l. 34. eod.* quod tantum quoad jura defuncti
tam activa quam passiva verum, & ideo regula *l. 19.* tantum in credito-
ribus procedit, quia hæres possidentem pro herede ex possessione,
lega-

legatarij ex quasi contractu, non vero ex negotio cum defuncto inito
conveniunt. v. Ampliſſ. Dn. Præſ. patr. & præcept. ſanctæ col. in ſuo fil. Ariad.
tab. 5. pr.

9. Et hæc difficiliora vocabula ſunt, quæ in priori prædicati par-
te deprehendi: ſequitur pars altera, in qua docetur; poſſeſſorẽ heredi-
tatis etiam ibi recte conveniri, ubi hæreditas ſita eſt: verba Imperato-
rum hæc ſunt: *vel ſi ibi, ubi res hereditaria ſita ſunt, degit*: (Ita etiam ha-
het Obrechtianus, nec cauſa apparet, ob quam cum Gothofredo,
Charonda, Pacio, quorum unus alterum ſine collatione membrana-
rum ſequi ſolet, in dubium vocemus: cum eam & alter codex opti-
mæ notæ ſine hæſitatione exprimat, & ipſa ſyntaxis deſideret.) primo
occurrit vox *vel ſi*. Vocabulum *ſi*: plerumque & regulariter condi-
tionem denotat ſicut & part. *Cum*: exempla ſunt in l. 48. de condiç. in-
deb. l. 45 §. 3. de V. O. l. 22. *Quand. dies leg. adde C. I. A. de cond. & demonſtr.*
th. 7. n. 3. & th. 24. & ſeqq. §. 28. (aliij habent 31.) Inſtit. de leg. & ibi Weſenb.
Unde eſt quod *Cujacius in paratitl. Cod. h. & Vbi in rem.* ſtatuat nun-
quam in loco, ubi res eſt, quem rei vindicatione poſſe conveniri, niſi
& ibi deprehendatur. De qua controverſia latius tractabitur infra;
hic fontem & originem deſignaffe ſufficiat. *Zangerus* ut in genere verũ
oſtenderet, poſſeſſorem hereditatis in loco ubi res hereditariæ ſitæ,
poſſe conveniri p. 2. c. 1. n. 101. vocem *ſi* per particulam *quamvis aut ſive*
etiam explicat, ut ſenſus ſit. Ubi domicilium habet qui convenitur,
quamvis vel ſive etiam ibi, ubi res hereditariæ ſitæ ſunt, degat, heredi-
tatis erit controverſia terminanda: & ita vocabulum *ſi* accipitur in l.
31. verſ. & ideo de recept. arb. l. 7 §. 10. *Ad SC. Maced.* Verum hac explicatio-
ne admiſſa vox *vel* ſuperflua futura eſt, ſenſusq; alienus & abſurdus
inde generabitur. Ideoq; mallem verbum *ſi* regulari ſuæ ſignificatio-
ni relinquere, contra argumentationem à contrario ſenſu non admit-
tere, quia hoc reſcriptum ad inſtantiam & petitionem partis datum
ſpeciale eſt. *Ummius de proceſſ. diſput. 4. num. 16.* Neque enim alias opus
fuiſſet hac particula, ſed eadem figura abſolvenda fuiſſet propoſitio h.
m. vel ubi res hereditaria ſita ſunt.

10. Sequitur in textu *ibi ubi res hereditaria ſita ſunt*: hæc verba
jam in parte ſuperiore ſunt explicata, illud tantum adiicere lubet; res
hæreditarias hic indefinite proponi, non adjecta univerſalitatís nota;
quo Imperatores innuere voluerunt: non requiri, ut omnes res ibi ſitæ
ſint; ſed ſufficere, ſi pars maxima ibi ſit conſtituta: argumentum
huius rei peti poteſt ex l. 50. de jud. ceteræ enim res in conſequentiam
majoris ſummæ veniunt, quin imo, ſi quis rem minimam pro hærede
D 2 poſſidet

possidet, cum ratione illius minimæ rei universali etiam actione conveniri queat *l. 10. de H. P.* ibi quoque ubi ea est forum sortiri videtur, quia eadem ratio partis ad partem, quæ est totius ad totum *l. 76. de R. V. Wesenb. paratitl. Si pars hered. Pac. An. Cod. de jur. dot. num. 9. fin.* jam vero totius hereditatis ea natura, ut ibi eius petitio sit instituenda, ubi res hereditariæ sunt *h. l. un.* Ergo & pars ibi, ubi ea sita, petenda videtur.

II. Tandem concludit posteriorem prædicati partem vocabulum *degit*: quod bonis auctoribus idem quod *esse* seu *vivere* significat: unde sæpius, addita voce *vita*, *vitã degere* legimus: exempla sunt apud *Iust. 1. 7. 7. 3. 3. 7. Tac. 4. 41. 2.* aliquando etiam nude positum hoc vocabulum idem tamen significat: ut *vid. apud Calep. in voce dego.* cuius auctoritati recte addi potest *l. 15. C. de test. milit.* Ubi *militēs in expeditione degentes* sunt illi, qui in expeditione vivunt vel existunt. & *h. l. un.* in qua verba *si ibi degit*, recte explicantur per verbum *est* seu reperitur. *Cujac. 5. O. 19. & in paratit. C. h.* Neque enim aut *Donello 17. comment. 17.* aut *Wesenb. in comment. Cod. de hered. pet. num. 39.* assentiendum, qui vocem *degere* per phrasin domicilium alicubi habere interpretantur. Particula enim *vel satis* manifeste distinguit forum ubi quis *degit* à foro domicilij; nec vero simile *Imp. per verba sequentia*, quæ obscuriora, explicare voluisse priora, quæ clariora sunt. *Vult. ad. h. l. n. 24.*

C A P. I I.

Quod continet summam & casum hujus partis posterioris.

I. In summa ergò hæc posterior pars id dicit: hereditas ibi peti potest, ubi aut reus domicilium habet, aut ubi res hereditariæ sitæ. Merito omitto *cum C. I. A. de jud. thes. 239.* verba, *si ibi reus degit*: non enim ea ideo posita, ut inde argumentum à contrario sensu deducere liceat; sed cum rescriptum ad petitionem partis sit datum, ideo repetit in decisione *Imp.* etiam eas casus circumstantias, quæ quidem necessario ad decisionem non pertinent, eam tamen minus dubitabilem reddunt; sicut etiam in *l. 7. C. de incol. 10. 39.* supra fieri ostendimus. Ut ita decisio duo fora principaliter designet: (1) forum domicilij possessoris, (2) forum rei sitæ, in quo respondere teneatur possessor illicò, si ibi reperiat: citandus autem si alibi moretur. Ita accipe *C. I. A. d. thes. 239.* quod tria fora alias designare videtur. ¶ Nimium vero nostrum

textum

4
496.

textum restringunt illi, qui cum *Don. Wesenb. dd. locis* (quamvis in no-
stram sententiam iterum inclinēt in *paratitl. C. h. Gothofred. in not. ad l.*
un. ad verbum vel. huius textas summam ita concipiunt. *Possessorium*
hereditatis proponitur ubi res sita, petitorium verò in domicilio conventi
quibus consentit *Mornacius ad h. l. un. pr.* ubi ait: *possessorium spectare re*
hereditarias, petitorium personas. quia forum quod duplex est, & domici-
lij, & rei sitæ, ad simplex & unicū, domicilij nimirum; hac ratione re-
stringeretur, contra textum expressum & naturam vocis *vel* quæ di-
versa conjungit *per notat. Calvini ad vocem vel.*

2. Et hic quidem partis hujus per restrictionem quandam sum-
marius sensus est, qui si clarius per extensionem fieri speretur, casus
eius figurationem nunc substituam: quæ talis est. *Messias à Sempro-*
nio hæres institutus, adversarios sibi viderat tam substitutos quam le-
gitimos, non quidem in possessorio, in quo contradicere non pote-
rant, ut ostendi supra p. 1. c. 2. verum in petitorio: aut licet tempore
quo petiit rescriptum nullos quidem haberet adversarios, timebat ta-
men etiam in possessorio quosdam contradictores, (quam cii cum stã-
tiam nos hic fingere jubet decisio l. 2. C. de interd.) Igitur *ignarus, si aut*
in possessorio vinceretur aut vinceret, ubi ipse hereditatem petere, vel
ab ipso peti debeat, certius hoc ab Impp. cognoscere cupit. Ratione
domicilij conventi, hæc forte pars Imperatoribus dubia movebat,
quod heres ibi sit conveniendus ubi & defunctus *l. 19. de jud.* jam verò
defunctus conveniri debuit in domicilio suo, non heredis. 2. quod
non commode ibi fiat executio, per *l. 12. §. 1. de re jud.* Ratione loci ubi
res sita: quod hereditatis petitio præstationes etiam personales in se
comprehendat *l. 25. §. 18. de H. P.* locus vero ubi resposita vindicationi-
bus tantum sit legitimus. Verum his argumentationibus parum moti
Valerianus & Gallienus, respondent, possessorem hereditatis recte &
in loco ubi domicilium habet qui convenitur, & ubi res hereditariæ
sitæ sunt, iudicio provocari. De cuius rescripti rationibus in utramq;
partem cap. sequenti III. dispiciemus.

C. A. P. III.

Agens de rationibus dubitandi &
decidendi.

I. Sic n. verborum vi inspecta & casu clarius proposito, haud dif-
ficile est in rationes dubitandi & decidendi inquirere: quod commo-
dissime fieri posse existimo, si penitus decisionem ipsam introspe-
xim.

D. 3,

rim. Dicitur autem primo quod possessor hereditatis ibi conveniri debeat, ubi ipse habet domicilium: non ergo licebit, ubi defunctus habuit per *l. 29. § ult. de inoff. test.* Contra tamen dubitationi ansam præbere potest, quod heres sit is, qui consequitur omne jus defuncti, *l. 24. de V. S.* & succedit in locum eius à quo heres relictus *l. 34. de jud.* ideoque absens in loco domicilij defuncti defendendus, & præsens ibi est conveniendus *l. 19. d. t.* accedit quod plerumque paterfamil. in suo domicilio summam bonorum constituit: ut adeo facilius ibi futura sit executio, quam ubi hæres habitat. Denique quod possessio tantum ibi petenda dicatur ubi bona sita: adde quæ disputavi in *p. 1. c. 3. th. 3.*

2. Duplex ratio dubitandi est. Posterior omnino incompetens forum domicilij facit: priores saltem cum domicilio rei domicilium defuncti conjungendum suadent: duplex etiam substituenda decisionis causa. Primo ex regula generali, quod actor rei forum sequi debeat, sive in rem sive in personam agatur *l. ult. C. Vbi in rem.* Ergo & si quis actione mixta conveniatur; jam vero rei forum est ubi is habet domicilium *l. 2. C. de jurisdic. omni jud.* Deinde quod nemo invitus facile possit lacessiri in foro alieno, seu non suo *arg. l. ult. de jurisdic.* omne autem forum alienum est, quod nec ratione domicilij, nec contractus, aut rei sitæ, aut delicti competens sit. *cap. ult. extr. de for. comper.* Ergo & hoc in casu forum defuncti. Nec ulla hic in forum successio fingi potest: successio enim ea limitatur & ratione materiæ, & ratione formæ seu modi. Ratione materiæ locum tantum habet in creditis hereditariis; cum enim ideo hæres conveniatur in foro defuncti, quod in jure ejus succedat; jus illud in persona demortui radicatum esse oportuit, ut sit in quod succedatur: unde est quod fideicommissi petitio apud judicem proprium, non eum in cujus locum hæres succedit, institui debeat *l. 50. §. 2. de jud.* cum obligatio non à defuncto, sed hærede cœperit *l. 5. §. 2. de O. & A. juncta § 5. Inst. de O. qua quasi ex contr.* Ratione formæ seu modi quod nimirum lite contestata etiam absens à domicilio defuncti citari possit, antea tantum præsens conveniri *d. l. 19. & l. 34. de jud.*

3. Posterioribus duobus dubiis jam in parte priore satisfactum: quod nimirum executioni sententia mandetur per litteras mutui compassus, & regula ista, ubi possessorium tractatur ibi etiam petitorium instituendum, locum tantum obtineat, si agatur de possessorio cui contradictor accedit, ut in interdicto Quorum bonorum, & nonnunquam missione ex Edicto D. Justiniani; eo vero in casu, sicut & in petitorio judicio, est electio penes actorem an primam & præparatoriam

toriam actionem velit intentare in loco domicilij per l. 2. C. de interd. an in loco rei sitæ per l. ult. C. Vbi in rem. Illud adhuc dubium restat, an si actor semel elegerit in possessorio certum forū, in petitorio mutare sententiā possit: Sic statuere videtur Collegio. l. A. de quib. caus. § 16. in f. Cuius. Mihi v. placet opinio negativa, ne causæ continentia disrumpatur contra l. 10. C. de jud. c. 1. extra de causa poss. & prop. add. sup. p. 1. c. 3. §. ult.

4. Et hæc in prima decisionis parte movere rescribentes Imperatores poterant: Posterior ita se habet; *hereditatis controversia ibi terminanda, ubi res hereditaria sita, si ibi degit.* Rationem dubitandi ostendit ipsa hujus judicij natura. Est nimirum hereditatis petitio actio mixta. l. 7. C. h. id est, & realis & personalis d. l. 7. §. 20. Inst. de act. quamvis enim in rem actio sit l. 27. §. 3. de R. V. præstationes tamen personales habet l. 25. §. 18. de H. P. jam vero res sita tantum facit ut forum competens sit actionibus realibus, & quæ actiones reales imitantur, aliquibus interdictis: non etiam personalibus. C. I. A. de jud. thes. 234. Unde sequitur hereditatis petitionem, ibi, ubi ea sita, institui non posse; cum eo ipso quod petitur hereditas, etiam præstationes personales petantur, l. 20. §. 3. l. 25. §. ult. de H. P.

5. Verum quæ dubitandi, eadem decidendi rationem præbet judicij qualitas. Certum enim est & planius quam ut negari possit, in actionibus realibus competentem quem judicem sortiri in loco, ubi res est l. 38. de jud. l. ult. C. Vbi in rem. c. ult. extr. de for. compet. jam vero & hoc indubitatum, hereditatis petitionem esse judicium in rem l. 27. §. 3. de R. V. Nec obstat quod accedant præstationes personales, quippe quæ tantum veniant in consequentiam principalis seu ipsius hereditatis: cui addi & illud potest, hanc actionem ita esse mixtam, ut qualitates eius simplices vix separari possint. Unde sequitur, quod dispositio in simplicibus etiam locū obtineat in mixtis Zang. d. c. 1. n. 102. C. I. A. d. t. th. 238. p. l. 81. de H. Inst. l. 13. de lib. & post. imo quod, cum præcipue & principaliter in rem sit, præcipue & principaliter eius naturam imitetur. Vmm. de process. disp. 4. n. 16.

6. Dicet quis instando: Quamvis hereditatis petitio hæctenus imitetur reales actiones, non tamen ideo consequi, ut reus, etiam absens recte conveniatur in loco ubi res sita est: cum nec rei vindicatione absens ibi jure pulsetur Pac. An. Cod. Vbi de hered. quia non sine magno detrimento, magnaque interdum captione à rebus nostris revocamur Cuj. π. C. eod. Quæ in rem Mornacius ad hanc l. un. velut fundamentalem textum addit l. 7. ff. testamenta quemad. aper. Verū responsio est facilis, si ipsam generalitatem ll. supra à nobis propositarum confide-

de-
ha-
præ-
24.
leo-
i est
do-
asit
um
ens
um
eci-
i de-
&
bet
s fa-
dict.
con-
per.
ffio
tio-
cre-
cti,
esse
pe-
cce-
sed
ntr.
ens
d. l.
um:
om-
um
cui
on-
t &
ara-
iam

consideraverimus ; certissima vero juris regula, quod lege non distinguente nec nostrum sit distinguere *l. 8. de publ. in rem act.* imo hoc ius requisitum ponere nihil aliud sit, quam negligentia Jctos accusare : cum notabilia, nisi specialiter notentur, videantur neglecta. *§. 26. de injur.* Nec sane ratio Cujaciana satis firma, licet enim in magno saepe detrimento conjunctum sit à domo avocari, per *d.* nullibi tamen dicitur, quod reus cum suo aliquo incommodo à domicilio in causa propria citari nequeat: nec alleg. *l. 7. aliud pro-*, quam iniquum esse suum alicui officium existere damnosum: quod de publico officio pronunciat Jctus in *l. 29. Ex quibus causis majores.*

C A P. IV.

Explicans regulam generalem ex hoc textu desumptam.

I. Ex haecenus exposito textu sponte fluit ista regula. *Res ibi potest, ubi est constituta.* Hæc regula ante omnia ita explicanda, ne eludat forum domicilij contra *l. 2. C. de jurisd. l. ult. C. Vbi in rem.* quos usus contra impetitiones *Donelli & Zang. supra satis munivimus.* Amat (I) *ratione subjecti*, quod procedat (1) non modo in puris judiciis alibus, sed etiam actionibus mixtis (nam & hæc de dominio rei agunt. *Instit. de act. l. 25. §. 18. 19. de H. P.*) veluti *hereditatis petitione h. l. un. m. hercis. comm. div. fin. regund.* etiam feudaliū; modo non duo eiusdem domini vasalli litigent. *Zang. p. 2. de except. c. 1. n. 105. f. (2)* non modo in petitoriis, sed etiam possessoriis quibusdam & interdict. *vid. sup. l. cap. 3. th. 4.* (II) *Ratione rei conventi* ampliatur, (1) quod etiam is, qui superior est, conveniri possit apud judicem inferiorem, modo sub ejus jurisdictione res sita sit. *Monach. pract. jud. p. 2. cap. 6. num. 60.* quod procedere *Dd.* ajunt, etiam si iudicio petitus regia dignitate emineat *gl. in clem. in verb. subditis de foro compet.* non enim hic tam persona spectatur, quam res de qua contenditur. (2) *d.* regula etiam locum obtinet in eo, qui privilegio quodam alicujus jurisdictioni est exemptus *cap. 1. de priv. in 6.* quales sunt domestici & agentes in rebus *l. un. C. In quib. causis*, Clarissimi Academiarum professores, & seduli Universitatum studiosi *Vult. ad h. l. un. n. 57.* (3) clerici nam & illi coram iudice laico conveniri possunt, de re ubi ea est sita. *Gail. 1. O. 37. num. 4.* (III) *Ratione ob-*jecti *Gilhausen. in arb. iud. c. 1. p. 2. §. 4. num. 2.* hanc regulam ampliatur (1) in spiritualibus. *cap. 3. extr. de foro compet.* ut scilicet Episcopus vel alius magistratus

gistratus Ecclesiasticus sive actione petitoria sive possessoria agatur de re sub sua diœcesi sita judicare queat: laicū enim judicem, in Ecclesiastica causa, licet possessoria simplici, admittere, præter *c. 2. 17. extra de jud. auth. statuimus C. de Episcop. & Cler.* prohibent ea, quæ bene & accurate disputat Covarruvias in *quæst. pract. 35. num. 1. (2)* Quod hoc enunciatum procedat in rebus tam immobilibus quàm mobilibus & se moventibus *l. quod legat. 38. l. non alias 24. §. f. & l. seq. ff. de jud.* (3) Non modo in rebus corporalibus, sed & incorporalibus *fac. §. 2. Inst. de act. quæ & ipsæ quoque possideri dicuntur l. 9. 16. §. ult. ff. de H. P. C. I. A. de jud. thes. 236.* (IV) *Ratione formæ* seu modi ita ampliatur, ut aliquando possessio ibi tantum, excluso foro alio, peti possit, ubi res sita; veluti si vacua per implorationem officij judicis petatur *h. l. un. pr.* (V) *Ratione circumstantiarum extrinsecarum* procedit quoque. (1) si res sita ubi actor habet domicilium: (2) si in diversis locis constituta, nec sciri facile possit, ubi ea sit posita: quo casu utriusque territorij judex poterit adiri. *Gilb. d. loc. n. 6. 8.* quavis & ob continetiam causæ omnibus superior possit postulari; prout jam est declaratū. *sup. p. 2. c. 1. §. 4.* (VI) *Ratione effectus* res in loco quodā sita non tantū ratione fori, sed etiam quoad cætera onera patrimonialia facit subditum: unde omnes omnino domestici & agentes in rebus in *l. un. C. In quibus causis.* sub moderatoribus provinciarum pro functionibus publicis respondere, nulla fori præscriptione valitura, jubentur: quod hodie adhuc in aulis Principum & Impm. servari docet *Vult. ad. d. l. un. n. 57.* ubi idem jus ad excellentissimos dominos professores atque studiosos producit.

2. Restringitur tamen varie & limitatur eadem regula (I) enim *ratione subjecti* locum non invenit dicta regula (1) in iis interdictis, in quibus se fundat actor non tam in jure quodam in re, quam facto & delicto adversarij: cum enim ea potius personalia sint *l. 1. §. 3. de interd.* male iisdem quadrabit regula judiciorum realium. (2) nec applicari potest actionibus personalibus, licet in rem scriptis vel noxalibus, quamvis enim hæ actiones à Dd. vulgo mixtæ vocentur; verius tamen, mere eas esse personales, quippe cum nec in *§. 20. Inst. de act.* inter mixtas referantur, nec alibi accenseantur, nec denique eisdem competat definitio mixtorum judiciorum: quæ habetur in *d. §. 20.* (II) *Ratione rei conventi* excipitur persona, quæ speciali privilegio etiam oneribus patrimonialibus est exempta: in qua classe nonnulli clarissimos professores Academiæ constituunt. *vid. Hill. 17. D. E. 17. lit. A.* (III) *Ratione objecti* si ipsa bona sint alicujus jurisdictioni exempta: ut sunt domus privilegiatæ, *Die Grenhäuser. Carpzov. p. 3. 1. 2. ult.*

E Deni-

on di.
no hoc
tos ac-
lecta.
enim
per d.
modo à
pro-
quod
iores.

es ibi
la, ne
quos
Am-
liciis
agūt.
l. un.
eius.
mo-
sup.
qui
ejus
pro-
l. in
cta-
et in
i. de
cau-
um
on-
ob-
) in
na-
tus

Denique *ratione effectus* notandum, quod licet *ratione rei* in loco quodam sitæ subditus quis dici possit, id tamen non nisi improprie fieri. *Paurmeister de jurisdic. lib. 2. cap. 9. num. 115.* cum aliud sit forum sortiri, aliud subditum esse: prout eleganter declarat *Gail. lib. 2. de pignorat. cap. 15. num. 3.* adeo ut eum excommunicare, capere aut aliud contra personam machinari nequeat. *Hillig d. loc.* etiamsi possessor rei domino loci homagium præstiterit, quod jurare solent i, quos nos *Landassen* vocamus. Cum enim homagium, quod *ratione rei* tantum præstatur, stricti juris sit, non erit ultra mentem jurantis producendum ad personalem obligationem *l. quidquid 99. de V. O.* præsertim quia de odiosa subjectionis materia est conceptum. *vid. latius Paurmeister d. loc. num. 117. & seqq.*

C A P. V. & U L T.

Quod agit de controversiis quæ circa hanc posteriorem partem moveri possunt.

I. Superest una adhuc vel altera dubitatio, quam non inique in calce hujus explicationis ex solenni veterum methodo adiaci existimarem. Et primo quoad iudicium constituendum; quæritur *quatenus in loco domicilij vel rei sitæ hereditas peti possit.* *Donell. 17. comment. 17. & Wesenb. comment. Cod. de inoffic. test. n. 59.* alibi quam in loco domicilij controversiam hanc terminari posse negant. 1. quia hereditas juris nomen sit; & ideo nullibi constituta dici possit. 2. quia nullibi forum rei sitæ exprimat: nam quod in *h. l. un.* constituitur, nihil probare contendunt: quoniam tum demum forum ubi res constituta legitimum oriatur, si ibi reus degat, id est, domicilium habeat. Ceterum ad hæc *Donelli* dubia jam supra responsum; ad prius quidem *in p. 1. cap. 1. thes. 6.* ad posterius, *verop. 2. cap. 1. thes. ult. & cap. 2. thes. 1.* Adde per *προκατάληψιν*, pro *Donell.* opinione confirmanda *l. 29. § ult. de inoff. test.* ubi verbum *oportet* necessitatem quandam inducere videtur, præcise autem legis iussum servandum est, quod cum negligitur actio denegatur, per *l. 43. §. 4. de procurat. Donell. d. lo.* Nec excusat quod *d. l. 29. §. ult. de inoffic. querela* loquatur: ea enim ipsa nihil aliud nisi qualificata quædam hereditatis petitio est *l. 1. 34. C. de inoff. test. Excell. Dominus præses præcept. & patr. submissa observantia æternum col. in suo filo Ariad. tab. 2. in pr.* Quamvis & hoc respondere ad d. legem possem verbum

Opor-

700
47
199

Oportet in iure nonnunquam pro decet velut in *l. 13. §. 1. commod.*
& non oportet pro non decet seu non est æquum usurpari.
l. 79. §. 1. de V. S. quoniam tamen in materia iudiciaria plerumque ne-
cessitatis nota est; ideo eam ita accipiendam iudico, ut non excludat
simpliciter omne forum quod non est domicilij *contra hanc l. un.* sed
secundum quid, ut excludat domicilium defuncti, & heredis ab inte-
stato *contra testamentum venientis fac. hac ipsa lex 29. §. ult. ibi in qua
scripti heredes.*

2. Contra prorsus à Donelli Sententia recedunt illi, qui tria
fora legitima statuunt. 1. domicilij. 2. rei sitæ. 3. originis. *Vigel. p. 1.
lib. 2. cap. 2. except. 15. repl. 2. p. l. 29. ad municip.* Ubi incola & his magi-
stratibus parere jubetur apud quos incola est, & illis apud quos civis,
vel originarius existit, nec tantum municipali jurisdictioni in utro-
que municipio subjectus esse, sed & omnibus publicis muneribus
fungi debere statuitur. Verum huic opinioni graviter obstat quod
forum domicilij tantum pro legitimo habeatur *l. 2. C. de jurisdic. omn.
jud.* domicilium autem passim opponatur origini, ut ostensum *supra
cap. 1.* Recte itaque *C. I. A. de jud. thes. 206. d. l. 29. l. 4. C. de orig. restringit
ad honores, muneribus, successionem, per l. 11. de Senar. l. 23. Ad municip. l.
3. de mun. & hon. sequuntur Gail. & Zang. ibid. cit.* Poterit tamen Vige-
lij definitio seu replicatio locum habere in casu *l. 27. §. 2. Ad municip. &
similibus*, quando reus prorsus nullum habet domicilium *Carpzov.
p. 3. const. 13. definit. 13. inf. Salycer ad l. 1. C. de summ. trin. Hart. Pistor. Obs. 55.
num. 4. & 12.*

3. Aliter discedunt *Zang. p. 2. cap. 1. num. 101. & nisi superiore ex-
plicatione thesin temperes. C. I. A. de jud. sapius alleg. thes. 239. Dan. Ve-
nat. in enarrat. meth. Cod. ad h. t.* dum tria fora ex hac l. colligunt: ita
ut hereditatis possessor conveniri queat (1) in loco domicilij, tanquam
generalissimo. (2) in loco ubi hæres degit, tanquam in loco contractus
(3) in loco rei sitæ, tanquam iudicij realis. Verum huic explicationi
obstat. (1) ipse textus *l. un.* qui semel posita particula disjunctiva *vel*,
duo tantum membra constituit: (2) quia hac ratione parum congrue
Imperatores loquerentur; quippe cū forum ex contractu reus nō for-
tiatur ibi, ubi res est, sed ubi contractus celebratus. *l. 2. §. 4. l. 19. §. 1. 2. l.
36. §. ult. l. 45. de iud.* adde *C. I. A. d. t. b. 219. & citatos ab Ummio disp. 4. n. 5.*
(3) quia nullus hic aut contractus aut quasi contractus inter possesso-
rem & petitem principaliter celebratus. Non certe per aditionem
hereditatis, ut vult *Zang. d. loc.* quia per hanc cum legatariis tantum &
fideicommissariis & quibuscunque aliquid ultima voluntate testato-

ris relictum est hæres quasi contrahit *sepe cit §. 5. Inst. de O. qua quasi ex contractu.* 2. quia hac admissa opinione totam hereditatem actione mere personali peti posse sequeretur, contra *l. 25 §. 18. de H. P. l. 27 §. 3. de R. V. l. 7. C. de H. P.* omnis n. hereditatis petitio ad duo datur. 1. ad ipsam hereditatem principalem; quæ ex Zangeri sententia ex quasi contractu & sic obligatione personali deberetur. 2. ad præstationes personales, quas non ex jure dominij oriri vel ex *d. l. 25 §. 18. d. l. 7.* satis manifesto apparet. Et sane licet forte ex gestione *l. 25 §. 1. l. 41. de H. P.* negotiorum gestorum fingi obligatio posset, per *l. ul. de N. G.* cum tamen personales eæ præstationes in consequentiam tantum Universitatis veniant; in foro hereditario fundando attendendæ non sunt.

4. Rectius his omnibus *Vmmius disput. de process. 4. num. 16.* duo loca, ubi Universalis rei vindicatio sive hereditatis petitio institui possit, proponit: forum nimirum domicilij & forum rei sitæ, licet ibi possessor Universitatis non deprehendatur; per rationes quas adducit *Zang. p. 2. c. 1. n. 100. §. 2. seqq.* Nec movet *Cujac.* cuius argum. supra refutavimus: *p. 2. c. 1. §. 9. §. 2. d. 1.* nec qui in hereditatis petitione *Cujac.* sequitur *Vult. (1) per h. l. un. (2) quia insignis ratio differentiae inter hæreditatis petitionem, quæ est & realis & personalis, & inter actionem mere realem.* Legem *hanc un.* quod attinet, respondet *AZO. in gl. h. sub-* intelligendum esse vocabulum maxime. Sane si violenta adhibere remedia addendo vel detrahendo textui liceret, forte cum *Vmm. d. loc. delenda verba si ibi degit* censerem: præsertim cum corruptam scripturam suspicari suadeat, quod in Editione Goth. vox *si* lineolis est inclusa, & in MS. Reuchlini, cujus inspiciendi mihi copia à viro Amplissimo Dn. D. Biccio patr. & præcept. sancte col. benigne facta, idem vocabulum aliena manu supra adscriptum legatur. Verum ad hæc velut desperati morbi malagmata venire, (maxime cum Codices antiquissimi verba hæc constanter retineant & repræsentent, ut supra indicavimus) nulla cogit necessitas. Dicit textus *si ibi*, ubi res est, conveniendus reperiatur, recte lis hereditaria ibi terminatur, quod ut negem procul abest: at argumentum à contrario sensu, *Ergò si ibi non re peritur, ibi non potest conveniri*, deducere haud permitto, quia hoc rescriptum ad instantiam partis est concessum. Sic argumento, quod ex ipsa lege desumitur, refutato, ad rationem facilis est responsio: Non enim sequitur hæc actio est in rem & in personam: Ergò, non simpliciter datur, ubi res est: imo, quia principaliter in rem, ideo vel maxime realis judicij naturam sequitur. *Vmm. d. loc.* Confer ea quæ de ambiguitate particulæ *si* supra *cap. 1. thes. 9.* dicta sunt; cui licet plures

textus

500. 79.

textus suffragentur l. 15. §. 2. *ibi. si tamen. Quod vi aut clam. l. 12 § ult. Mandati l. 78. §. ult. de contrah. Emr.* hic tamen vix locus relinquatur.

5. Instantiæ loco hic insurgit *Castrensis cum Cujacio ad l. ult. C. Vbi in rem. num. 2.* quo in loco ipsam in rem actionem simplicem non aliter concedendam putat in foro rei sitæ, nisi & reus ibi deprehendatur: tribus potissimum rationibus. 1. quia ita in foro contractus servatur c. 1. §. 3. *de for. compet. in 6.* forum vero rei sitæ cum majori efficacia non est conjunctum; quam forum contractus. 2. quia alias nulla esset differentia inter forum domicilij, & forum rei sitæ. Denique quia sola domus possessio non facit subjectam personam l. 17. §. sola *Ad municip.* ut adeo dominus vel iudex ipsius territorij non possit contra personam quidquam statuere, sed tantum adversarium in possessionem mittere, sicut & dominus fori in quo contractum d. c. 1. §. 3.

6. Quibus argumentis ut satisfaciamus, singula ordine refutabimus. (1) tale est. Qua ratione reus in foro contractus recte convenitur eadem etiam ratione possessor conveniri debet in foro rei sitæ; Atqui reus tantum præsens in foro contractus recte convenitur c. 1. §. 3. *de foro compet. in 6. E.* & possessor in foro rei sitæ præses tantum potest conveniri. Hoc si Ummio proponeretur dubium, haud dubie responderet negando minorem, ut qui in d. d. 4. num. 5. simpliciter forum contractus legitimum statuat. Verum, quia præter locum contractus aut omnino præsentia conventi, aut ut bona ibi constituta habeat reus in d. c. 1. §. 2. & l. 19. §. 1. 2. *de jud.* requiritur, nisi dolose latitet, (quo in casu noviter canones introduxerunt, ut etiam missio impertrari possit à iudice contractus in bona quæ ibi posita non sunt d. §. 3. *vid. not. & quest. Excell. D. præf. ad C. l. A. de jud.*) ideo melius responderi puto negando consequentiã majoris. In foro enim cõtractus expresse præsentia requiritur d. c. 1. §. 3. *de jud.* nullibi vero id de reali iudicio exprimitur: & ratio differentiæ manifesta est; ex contractu enim persona convenitur personali actione, persona autem non subiicitur ob contractum in loco quodam celebratum, sed ob constitutum domicilium & incolatum: in rei vero vindicatione potissimum res spectatur, quæ ibi & secundum illius loci jura censetur, ubi sita l. 4. §. 2. *de censibus.*

7. Non tamen inde sequitur nullam differentiam esse inter forum domicilij & forum rei sitæ. Maximum enim est discrimen & ratione objecti & ratione efficaciz. Ratione enim materiæ domicilij forum latissime patet, & legitimum est omnibus actionibus, sive in rem sint sive in personam l. ult. C. *Vbi in rem l. 2. C. de iurisdic. l. 5. C. eod.*

E 3 forum

forum vero rei sitæ actionibus realibus & mixtis peculiare *d. l. ult. & l. i. C. Vbi in rem. h. l. un.* Ratione vero efficaciam differt, quod iudex domicilij qualitercunque sua iussa tueri, adeoque & capere personam & excommunicare & multam indicere possit; secus vero in iudice ubi res sita, quia tantum in rem, non etiam hominem jurisdictionem habet. Quare nihil obstat argumentum Castrensis ultimum: non enim sequitur; hic iudex non potest ea quæ potest iudex domicilij, E. tantum ea potest, quæ potest iudex contractus, & per consequens non potest citare absentem. Ex his itaque quæ ab utraque parte hætenus proposita sunt firmiter concludo & possessorem hereditatis ibi conveniri posse, ubi domicilium habet & ubi res sita simpliciter tanquæ in iudicio reali, non ex quasi contractu, nec in foro originis, nec domicilio defuncti: & simul finio quæ ad iudicium hoc constituendum pertinent, progrediorque ad ea quæ constitutum sequuntur.

8. In hac parte illud potissimum eruenandum dubium, *secundum cuius loci statuta & consuetudines iudicari debeat hereditas*; puta si aliæ in loco domicilij, aliæ in loco rei sitæ, aliæ denique in domicilio defuncti, ubi res mobiles esse regulariter censentur, vigeant. *Bartholomæus Chassaneus consil. 19. in fin.* ejus loci jura servanda monet, ubi hereditas petitur, vel actio universalis instituitur. Unde quia universitas ibi petenda, ubi major pars est *h. l. un. juncta l. 50. de jud.* secundum eius loci statuta etiam minorem partem alibi sitam dijudicandam esse statuit, per *l. 3. in fin. ff. de testibus l. 4. de Off. procons. gl. ad cap. illud 12. 1. (forte 13. 2.)* Verum allegatæ ll. id non sufficienter probant, & res ipsa pluribus indiget distinctionibus. Cum autem labor hic frustra suscipiatur & quæstio inaniter tractetur, nisi sciamus quæ statuta sint ipso jure valida; igitur ante omnia, quæ ad statutum requirantur, brevissime explicabo; postea speciebus statutorum additis, quatenus quæque subiectis rebus applicari debeant, una vel altera thesi sum expositurus.

9. Distinxi in quæstione statuta & consuetudines, per *l. 9. ff. de iust. & jur. l. 32. de ll. & differunt inter se sicut lex & consuetudo civilis. vid. Gail. 2. O. 31. num. 10.* quamvis *Chassaneus in consuet. Burg. lib. 1. tit. 1. §. à statuto autem* differre etiam ipsa vi & efficacia putet: ubi majorem vim juri non scripto per consensum tacitum introducto, quam scripto & per voluntatem expressam constituto tribuit: à quo recte dissentit *Gail. 2. O. 78. num. 2.* Est igitur statutum lex municipalis *d. l. 9.* à legitimo magistratu *l. 4. §. fin. de Off. procons.* qui summam in isto municipio auctoritatem tenet, de rebus *l. ult. de jurisdic. vel personis sibi*
subie-

501
Subiectis l. 7. §. fin. de confirm. rur. l. etiam 10. de rur. l. un. C. Qui pro sua ju-
ris licet. rationabiliter disponens fac. L. Quintus Mutius 7. de ann. leg. (&
inde est quod domini Assessores Camerae se secundum laudabiles lo-
corum consuetudines, Nach redlichen ehrbarhen vnnnd ländischen
Ordnungen. Statuten vnd Gewonheiten/judicaturos jurare tenentur.
Ord. Cam. p. 1. tit. 57. Gail. l. O. 36. num. 14. 15.) & communi consensu
probata l. 1. 2. de ll. adde Dec. conf. 649. Cacher. conf. 29. num. 15. &
conf. 76. num. 4.

10. Hæc requisita, si in statuto concurrant, quin legitimum id
efficiant, dubium non est: uberius de his differere merito jam super-
sedeo, quia non de validitate ll. municipalium in genere mihi sermo,
sed specialis quæstio proposita est. Omne autem statutum hereditarium
vel disponit contra jus civile, vel secundum illud, vel præter jus civile. Nos
de iis loquimur quæ derogant juri communi; quæ enim illud per omnia
imitantur statuta dici non merentur, sed potius confirmationes &
explicationes constitutionum civilium l. 23. 37. de ll. Chass. de consuet.
Burgund. tit. des confiscations rubr. 2. qui confisque le corps § 1. num. 8. 9. p.
m. 347. Derogatoria statuta aut derogant prohibendo quæ jure civili
permissa; aut permittendo quæ sunt prohibita. Et permittunt, vel
tollendo obstacula solennitatis aut personæ: vel ponendo & consti-
tuendo aliquid circa res aut judicium instituendum: Circa solenni-
tatem actus: veluti si alicubi ita sit receptum, ut testamenta coram
duobus & tribus testibus confecta valeant: de quo statuto disputan-
tes. vide Myns. s. Obs. 20. & ab eo citatos Cynum. Bart. Bald. Salyc. Fulgos. Ias.
ad l. 1. C. de sum. trin. & fid. Cath. Casus hic est: Degens in Lotharingia
fecit testamentum secundum consuetudinem seu statutum loci, quod
forte ibi est, ut testamentum etiam coram duobus vel tribus testibus
confectum valeat: in quo heredes instituti cives Argentora-
tenses, quibus litem hereditatis movent cives Hanoici heredes ab in-
testato venientes in Rep. Argentoratensi. Quæstio I. An secundum
statuta Argentoratensia vel Lotharingia hereditas judicari debeat.
Si secundum hæc heredes erunt testamento instituti, si secundum illa
successio fiet ab intestato: II. si secundum statuta Lotharingia sit ju-
dicandum, an id procedat simpliciter in omnibus bonis, an tantum
in bonis in Lotharingia sitis.

11. Antequam autem ad propositas quæstiones respondeam
illud prius dubium, quod à Mynsingero d. loc. omissum esse video, expli-
candum mihi existimo, an nimirum hæc dispositio statutum dici de-
beat? Ita sane appellat eam Myns. d. loc. contra tamen opponi posse
vide.

videtur: quod quidquid jure communi provisum, si idem lex municipij repetat, confirmatio potius eius quam statutum dici mereatur *thes. supr. proxim.* jam vero jure communi provisum, ut coram duobus vel tribus testibus recte fiat testamentum *cap. 10. extra de test. Resp. (1)* licet hoc jure Can. sit receptum, contrarium tamen usu & per constitutiones Imperii novissimas servari. *R. I. de anno 1512. tit. Bon Testamenten. §. vnd sollen die Notarij. 2. C. 1. A. de testament. thes. ult.* lex autem ea demum dicenda, quam usus probat *l. 1. 2. & 32. de ll. (2) Comm. d. c. 10.* etiam per consequens. *c. 11. cum Wesenb. π. de testam. n. 10.* restringi ad pias causas: unde consequeretur nullo jure communi generaliter constitutum, ut testamentum coram duobus testibus confectum valeat. Et hæc de statuti hujus essentia præfari libuit: nunc ad ipsam explicationem & effectum ejus veniamus. Respōdeo a. judicem Argentoratensem in proposito casu omnino statuta Lotharingica observare debere: cum hic de validitate testamenti quærat, quod utique jam suam formam habuit tempore conditi testamenti: in iis vero negotiis demum statuta loci, ubi iudicio contenditur, attenduntur, quæ in ipso iudicio in esse deducuntur: quale est quod proponitur in *l. 1. C. de emancip. lib. Bald. ad l. 1. C. de summa trin. num. 20.* Et hæc regula ampliatur primo ratione subjecti, ut etiam non subditus in Lotharingia degens secundum statuta Lotharingica testari queat. II. Ratione objecti, ut hoc testamentum non modo valeat in bonis quæ in Lotharingia sita sunt, sed etiam quæ in territorio Argentoratensi, vel alibi sunt constituta. Nec obstat quod statuta sint localia *Gail. 2. Obs. 124. num. 5.* & ideo extra sua territoria non observentur. *d. O. num. 9.* Id enim non obtinet in statutis permittentibus id quod secundum juris communis dispositionem in genere quidem permittitur, sed ratione solennitatis, de qua statuto disponitur, prohibitum; in quibus (verba sunt *Mynsing. 5. O. 20.*) receptum est, ut extra territorium vigorem suum producant, non quidem ut talis actus secundum solennitatem statuti extra territorium etiam à subdito celebratus sit validus, sed ad hoc, ut intra territorium etiam à non subdito celebratus (solennitas enim actus pertinet ad jurisdictionem ejus ubi celebratur *l. 1. §. ult. de ven. inspic. Bart. ad l. 1. C. de summa trin. num. 20.*) ubique locorum teneat, non tantum in his bonis, quæ habuit in loco, ubi actus geritur, sed in omnibus ubique locorum sitis. adde *Gail. 2. O. 123.* Possunt tamen & hæc statuta quodammodo dici localia, quia subdito, ubi tale statutum viget, extra territorium secundum consuetudinem patriæ testari non est permittitur *Myns. & Gail. dd. ll.*

12. Pergo

12. Pergo nunc ad statuta hereditaria, quæ tollunt obstacula personæ & alias inhabilem habilitant. Hæc dupliciter sunt restringenda. (1) *Ratione subjecti*: quod nimirum personalia ista statuta tantum valeant in personis jurisdictioni statuentium subjectis, per *l. 1. §. fin. de tut. & cur. dat. Gail. 2. O. 124. num. 15. Bald. ad l. 1. C. de summ. trin. num. 13.* (2) *Ratione objecti*: quod locum tantum obtineant etiam personalia statuta in rebus territorio disponentium subjectis *Gail. d. Obs. num. 11. & seqq.* Idque præcipue procedit in statutis odiosis, his potissimum rationibus: quia, ubi cessat jurisdictio statuentium, ibi quoque cessat dispositio statuti, textus in *l. fin. ff. de jurisdic. cap. 2. de constit. in 6. 2.* quia sicut limitatur potentia causæ, ita etiam limitatur potentia effectus *l. 22. ff. de adopt. l. 30. §. cum oriundus. 1. ff. de excus. tut. l. 27. de tut. & cur. dat.* sed potentia consuetudinis se non extendit extra territorij terminos. arg *l. 53. C. de decur. v. c. jure communi prohibitum filiisfamilias testamenta condere pr. Instit. Quib. non est permittum*: idem tamen si per statutum concedatur; filiusfamilias civis, (non etiam forensis, quamvis ibi degat) poterit testamento heredem instituere, ita, ut quoad bona in patria, seu loco cui subjectus est, sita, ex testamento; quoad cetera successorem ab intestato nanciscatur. *Gail. & Bald. d. lo.*

13. His non obstat municipale nostræ Reip. in der *R. R. D. sub tit. Wann die frembden Stiffgeschwistern mit den rechten Geschwistern / so von beeden Banden erben sollen.* Ubi statutum refertur secundum quod fratres unilaterales simul succedunt cum fratribus ambilateralibus; diuque ita usurpatum deprehenditur, ne id in extraneis minus quam civibus locum haberet, donec postea utilitate publica suadente ita explicatum fuit, ut civibus hodie uti eo contra extraneos, non extraneis contra cives nostros liceat, nisi & hi idem statutum apud se vigere, nostrosque cives apud illos hoc casu admitti ostenderint. (Rationes huius explicationis vid. apud *Berlich. p. 3. concl. 51.*) & denique Anno 1564. 1613. casu aliquo emergente plenissime declaratum, quo unilaterales Ulmenses cum ambilateralibus Ulmensibus concurrentes secundum statutum succedere jussi sunt; additumque sententiæ fuit, ut idem impofterum in similibus casibus observaretur. Nec hic in gradu secundo substitit parentum nostrorum cura, sed & ad tertium usque & jus representationis processit; ita ut fratrum unilateraliu liberi non excludantur à demortui successione per ambilateralium fratrum existentiam. *R. R. D. sub tit. Döchter* (ita enim legit meum exemplar. *Excellentiss. Dn. Prasfes patr. omni obsequio. proseq. in disp. Elem. p. 3. sect. 2. thes. 10. in Indexi habet Dicho*

F

ter) vnd Enckel sollen zu Erb gohn an Ahnen vnd Großvatters Gut.
ibi. Unsere Herren Meister vnd Rath/ Schöffel vnd Amman haben
erkandt/das nun hinfort mit des abgestorbenen Geschwisteren Ges-
chwister Kinder an statt ihrer Väter vnd Mütter zu Erb gehen sol-
len/noch ohn vnterschiede ob deren Geschwister vnd deren Kinder/
den abgestorbenen einer seit verwandt gewesen weren/ vermög dißhalb
inhabender Freyheit. Actum vff Sambstag nach Blasij de anno 26.

14. Horum statutorum essentiam quod attinet, quin ea sit le-
gitima dubitari haud existimo, quod enim fratres ambilaterales ho-
die excludant unilaterales, id mero jure civili & per Novellas Justi-
niani constitutiones demum effectum est. *Novell. 118. cap. 3.* jure enim
Romano veteri sine distinctione utriusque vinculi consanguinei fra-
tres sibi invicem succedebant, ideoque recte idem iterum mutari sta-
tuto potuit. *arg. §. 11. Inst. de I. N. G. & civil.* Explicatio vero eius seu effe-
ctus pugnare videtur cum iis, quæ in thes. 11. proposuimus: quin
enim frater unilateralis concurrens cum ambilateralis non sit persona
habilis ad succedendum de jure communi, per *d. Novell. 118. cap. 3.* satis
manifestum. Ergo omnino, ut succedere queat, statuto ad id eum
habilitante opus fuit: atqui statutum forenses non habilitat: Ergo
forenses secundum statutum Argentoratense unilaterales cum am-
bilateralibus in agro seu territorio nostræ Reipubl. non succedunt,
contra explicationem *Amplissimi Senatus de anno 1564. 1613.* supra à no-
bis propositam. Resp. vel id fieri posse ex speciali privilegio; quo re-
spicere verba ultima *d. 2.* videntur. *Dochter vnd Enckel &c. ibi:* ver-
mög dißhalb inhabender Freyheit & in antea alleg. explicatione de
anno 64. *ibi:* So soll die Erbschafft vermög des alten Statuts vnd
meiner Herren Freyheit vertheilet werden. *vid. disput. elem. Excellent. Dn.*
Præsp. 3. f. 2. th. 21. in exheredat: vel (quod magis placet) dicendum, non
tam in dd. statutis respici ad personas succedentium, quam personam
defuncti. Cum enim ille mutare constitutionis vim testamento va-
leat, eo ipso, quod nullum confecit, secundum ll. civiles & statuta loci
mori voluisse ne quidem dubitandum monet *Gail. d. O. 124. num. 2.* ut
adeo unilaterales fratres hoc in casu ex tacita voluntate defuncti, cui
statutum annuit, succedant. Et hanc responsionem probat *Bart. ad d.*
l. 1. C. de summ. trin. num. 42. ubi talem ponit casum. Est statutum in
Anglia, ut primogenitus succedat patri exclusis fratribus; discedit qui-
dam habens bona in Anglia & Italia. Quæritur. Quomodo primoge-
nitus succedat. Quia hoc statutum est personale ideo distinguit, an
decedens (non an primogenitus) fuerit Anglicus vel non: isto casu
solum

4
502
solum primogenitum succedere, sed tantū in bonis Britannicis, in cæ-
teris simul cum fratribus secundum jura communia concludit.

15. Et hætenus de statutis permissoriis, quatenus sunt conce-
pta in personam, seu quatenus personam ad actum habilitant: quid si
concepta in rem? Hic sane procedit quod *Gail. 2. O. 124. num. 16.* tra-
dit, statutum etiam locum habere & obligare non subditum, *fac. l. 4.*
§. 2. de censibus. t. t. C. Vbi in rem. Ita tamen, ut nec subditus ultra res ibi
sitas eo constringatur, per *l. fin. de jurudi. l. 27. de tut. & cur.* quod pro-
bat & declarat eleganti exemplo *Mollerus 1. semest. 29.* in quo singulari-
ter notandum, procedere d. regulam etiam si statuto inserta verba
sint: *Die Güter liegen auch wo sie wollen.* Nec enim clausula hæc
efficere potest, ut bona extra territorium posita alicujus jurisdictioni
subijciantur, contra *d. l. fin. Carpzov. p. 3. 12. 12. in fin.* Quare si quis de-
cedat bona habens immobilia vel mobilia cum animo perpetuo re-
linquendi, quædam in Lotharingia, quædam in territorio Argenti-
nensis Episcopi, alia sub imperio nostræ civitatis: quoad hæc secundū
jura Argentoratensia; quoad ista, secundum Episcopalia statuta; quoad
illa, ad normā Ducatus Lotharingæ hereditas judicanda est. v. *Barr. ad*
d. l. 1. C. de summ. trin. n. 42. Idemque servatur in jure detractionis: in
dem *Abzugsrecht*: quod nostra quoque in Rep. viget, ut patet ex con-
stit. *Wieden Frembden die Erbfäll auß dieser Statt vnnnd Obriqkeit*
gefolgt werden sollen: & sub tit. Wie die frembden außländischen Er-
ben ihrer Sippschaft vnnnd Abzugs glaubwürdige Vrkunden außbrin-
gen vnnnd ihnen ihr Erbtheit gefolgt/ auch daß nur gewisse approbirte
Notary darzu mögen vnnnd sollen gebraucht werden. ad *de Rauchbar. p. 1.*
quæst. 17.

16. Super sunt statuta hereditaria, quæ de ipso iudicio heredi-
tario instituendo agunt, & vel versantur circa ordinem & formam
iudicij, vel decisionem causæ, vel executionem sententiæ. In statutis,
quæ agunt de forma processus, ejus loci mores spectandi, ubi lis
tractatur *l. 1. C. Quæ sit longa consuet. l. 3. §. fin. de testibus. l. 2. Cod. testa-*
menta quemadmod. aper. In iis vero quæ ad decisionem causæ perti-
nent, ejus territorij mores retinendi, in quo negotium vel causa ori-
ginem traxit. *arg. l. 6. ff. de evict. l. 1. de usur.* Veluti, si testamētum ex con-
suetudine loci coram duobus testibus quis condiderit, in iudicando
mores illius territorij attendendi; ut & si incerto quodam loco filio-
famil. concedatur testamentum condere; tum enim quidquid in illa
terra servari solet, in iudicio observandum est. Quod si vero statuta ea
de executione loquantur, distinguendum, an sententia ibidem execu-

tioni mandetur, ubi iudicatum; & tunc haud dubie servantur mores loci, ubi iudicium institutum: vel in loco alio, & aut executor alieni territorij exequitur rogatus à magistratu qui sententiam tulit, & idem servatur quod in casu superiore: aut per se & extraordinaria potestate, quo ultimo in casu secundum sui loci statuta executionem facit. *l. 6. C. de exact. 10. 19. Bald. ad d. l. 1. C. de sum. trin.*

17. Diximus supra thes. 9. alia statuta esse permissoria, permittentia nimirum ea quæ jure civili sunt prohibita: alia prohibitoria, quæ jure civili permissa prohibent. Jam de istis cum actum sit satis: superest, ut de his pauca moneamus. Ea iterum vel versantur circa solennitates, vel personam, vel res. De iis quæ circa solennitates vel res aliquid disponunt notandum, omnia ea in prohibitoriis quoque procedere, quæ de permissoriis dixi: de prohibitoriis in personam unicuique uberius adhuc explicandum.

18. Sunt itaque ea vel favorabilia vel odiosa. Si favorabilia, restringuntur tantum ratione subjecti, ut locum habeant in civibus: ampliantur vero ratione objecti, ut quoque observentur in bonis extra territorium statuentium sitis. Sic tutor pupillo datus omnibus bonis constituitur *l. 5. §. 12. ff. de reb. eor. qui l. propter litem. 21. §. licet 2. de excus. tut.* & cui bonis interdicitur etiam ea administrare nequit, quæ sunt extra territorium statuentis. *arg. l. 10. de cur. fur. l. 6. de V. O.* Quod eleganter expressisse videtur statutum reipubl. Argentoratensis *sub tit. Mann vnd Weiber mögen ihr Gut nicht geben in Eigenschafft weiß.* Verba statuti hæc sunt: *Kein vnserer Burger (nota restrictionem ratione subjecti) mag geben seinem Weib / noch kein Weib vnser Burgerin (iterum restringitur subjectum) mag geben ihrem ehelichen Mann / keiner hand Gut (nota ampliationem ratione objecti) daß die Eigenschafft sein seye / numens zum Widumb / welches vnter ihnen dem andern geb sein Gut zu eigen / die Giffte soll nicht gelsten / in welchen weg das geschehe.* Ergo nec heredem instituere, nec legatum proprietatis relinquere obstante hoc statuto civis Argentoratensis conjugii poterit. Quæritur. An civis nostræ reipubl. possit conjugem in bonis extra territorium Argentoratense sitis instituere: & an secundum eius loci statuta, ubi ea bona sita, lis terminari debeat. Sane quia hoc statutum est favorabile, putarem vires suas extendere etiam ad bona extra territorium sita: per ea quæ dixi in pr. h. thes. Favor autem hujus statuti duplex, unus respectu ipsius matrimonij, quod hac ratione purum sanctumque servatur *l. 1. 2. 3. ff. de donat. inter vir. & uxor.* alter respectu liberorum: ut facilius educantur *d. l. 2. nec avitis*

4
507

avitis paternisque bonis facile exspolientur l. 6. C. de secund. nupt. Bart. ad d. l. 1. num. 32. dissent. Bald. eod. num. 18. & huc forte applicari potest, quod Decius conf. 207. num. 5. citat. à Gail. 2. O. 123. in fin. existimat, statuta personalia saltem in consequentiam trahere res alibi sitas. Quod si vero statuta ea fuerint odiosa, restringenda non solum ratione subiecti, sed & objecti, ut non procedant nisi in bonis, quæ ubi statutum viget, posita existunt. cum odia sint restringenda c. 15. extr. de R. I. in 6. vid. Bar. d. n. 32.

19. Hactenus de statutis hereditariis in genere dictum, in specie adhuc istud superest dubium: quatenus statuta hereditaria laicorum ligent clericos? Omissis aliorum opinionibus Bartoli ad d. l. 1. n. 28. hic sequor distinctiones. Aut enim statutum conceptum est directò super Ecclesiis & rebus Ecclesiasticis, & non valet statutum cap. 7. 10. extra de constit. (quamvis de jure civili diversimodè defendi queat. arg. t. t. Cod. de Episc. & cler. de SS. Eccl. de Episc. aud. & c.) vel simpliciter, & in genere est conscriptum; Idq; vel pugnat cum iis, quæ clericis aut rebus sacris competunt ut privilegium: aut jure communi sicut cæteris omnibus. Isto casu statuta & consuetudines non obligant clericos auth. cass. C. de SS. Eccl. c. noverit 49. de sent. excomm. hoc vero casu personæ & res Ecclesiasticæ ordinationes laicorum sequuntur, eæque in foro Episcopali sunt servandæ c. 3. extr. de eo qui mitt. in poss. cap. 8. extra de in integr. restit. nisi parum eæ honestæ fuerint. cap. 8. extra de sent. & re jud. Quare si statutum in urbe viget, ut testamenta coram duobus notariis conficiantur, vel ut insinuentur: clerici etiam secundum horum statutorum formam ultima sua elogia condere tenentur: qua omissa ipso jure sunt invalida, nisi quoad pias causas, quæ de jure Canonico speciali privilegio sunt exemptæ cap. 11. extr. de testam. Similiter etiam secundum nostræ Reip. statuta avus clericus Argentorati in successione nepotis fratrem defuncti unilateralem admittere etiam ex fundamentis juris Canonici tenetur, statutum hoc habetur im Statbuch fol. 132. verba ejus hæc sunt: Unsere Herren Meister vnd Rath/sampt ihren Freunden den Ein vnd zwanzigen haben erkandt/gesetz vnnnd geordnet / daß hinführo ein Großvatter oder Großmutter ihr abgestorben Enckel mit vnd neben desselben von einem vnd benden banden geschwisteren zu gleichen theilen in die Häupter erben/vnd daß solches zu fünffziger gedächtnuß zu anderen Articulen in daß Statbuch eingeschrieben werden soll. Actum & decretum Mittwoch den 16. May. Anno 1565. & parens laicus excludet filium clericum ab hereditate fraterna, per statutum cujus mentionem facit

Excellen. Dn. Prof. praecept. & patr. humili cultu prosequendus in disput. Elem.
p. 3. sect. 2. th. 15.

20. Sic per singula membra proposita quaestione explicata, breviter eam & paucis verbis ita repeto, aut statuta versantur circa solennitates actus, & tunc ibi tantum valent, ubi statuta sunt: (2) locum habent tam in subdito quam forensi. (3) Se extendunt ad bona extra territorium statuentis sita: aut versantur circa personam, legitimando eam vel illegitimando, & requiritur, (1) ut persona sit subdita. (2) nec in aliis bonis, quam quae in statuentis ditione sunt posita (ubi autem posita bona quaeque censeantur jam in parte prima explicavi) locum obtinet: nisi sint favorabilia. Aut concepta sunt in rem, & ratione subjecti valent etiam in non subdito, verum ratione objecti tantum in bonis, quae statuentis imperio sunt subjecta, procedunt. Item alia statuta agunt de iudicio informando, & spectatur locus iudicij, vel lite prosequenda, & observamus ordinationes eius loci, ubi negotium celebratum: vel denique de executione sermo est, & vel idem qui iudicavit: vel alius sed rogatu primi iudicis sententiam exequitur, & iterum locus iudicij spectatur, vel alius iudex spontaneo motu & extraordinaria potestate exequitur; & tunc secundum loci consuetudines, ubi executio fit, ea celebratur. Clericum vero in specie statuta laicorum tenent, quae non singulariter de personis vel rebus Ecclesiasticis, nec contra libertatem, Ecclesiae statuunt.

21. Absolvi haec hucusque, quae de hereditate vulgari petenda occasione *l. un.* dicenda putavi. Superest unica & affinis quaestio: Ubi nempe & secundum cuius loci statuta successio feudalis iudicari debeat. In qua quaestione distinguendum primo cum *Wesenb. paratit. de H. P. n. 11.* An feudum sit haereditarium vel non. Si haereditarium, aut simpliciter est haereditarium concessum sibi & quibuscunque heredibus, *Zum rechten Erblehen für Erben und Erbnehmen*, aut secundum quid: in quo succedunt tantum heredes sanguinis, sed ut heredes communes. His sane casibus cum feudum pars hereditatis censeatur, simulque cum allodialibus in petitionem veniat *Wesenb. d. loc. Gal. 2. O. 154. num. 7. & seqq. Gothofr. Ant. disput. feud. 1. thes. 8. lit. D.* ibi quoque, ubi tota hereditas petitur, feudum quoque, tanquam quod venit in consequentiam universitatis, petendum existimo. Quod si tamen successio haec feudalis sola veniat, puta si feudum haereditarium solum per fideicommissum quoddam sit relictum, vel si heres tantum in feudo sit institutus, alius in allodialibus; feudum hoc haereditarium iudicio feudali petendum statuerem, cum certi juris sit, omnia feuda, licet non habeant

507
beant propriam feudi naturam, jure tamen feudi censerent, & in quibus non specialiter impropriantur, proprium feudum imitari. *c. si quis un. 2. f. 48. de feud. non hab. propriam feud.* adde *Gotho. Ant. disputat. feud. 13. rh. 7. lit. E.*

22. Sequitur de feudo non hereditario, & vel quaeritur ubi iudicium primae instantiae institui debeat, vel instantiae secundae. In primae instantiae iudicio (à possessorio enim regulariter non appellatur de jure civili *l. 36. C. de appell. & novissimo. Ord. Cam. p. 2. tit. 28. §. ult. & t. 29. §. vñ so & seq. licet de jure Can. secus sit. c. 12. extra de appell. Pac. Ant. Cod. de sent. & interl. in fi.*) duo iterum veniunt consideranda. (1) Possessorium, deinde petitorium. Possessorium quod attinet, id iterum vel simplex est, vel admixtam habet rei persecutionem: *l. 2. §. 2. de interdict. Si simplex, qualia sunt possessoria hereditatis remedia, & imprimis hereditatis feudalis. (neque enim quis mittitur in possessionem feudi, nisi possessio ea sit vacua, per textum *1. feud. 12. Gothofr. Ant. disputat. feud. 1. rhes. 5. lit. E. p. 25.* & sic per officium iudicis. *Ros. cap. 2. conclus. 29. in gl. lit. D. & cap. 7. concl. 48. in gloss. lit. C.* quomodo etiam explicanda *c. 1. 2. si de feud. def. 2. feud. 26.*) verius esse puto, posse quidem auctorem eligere iudicem feudalem *cap. dominus vocat §. si vero vasallus. de milite vasallo qui contumax est. 2. feud. 22.* ubi vocabulum debet non necessitatem involvere, sed persuasionis & consilii vim obtinere satis praecedens vers. docet, *ibi curiam debere vocari: nō tamen cogi, sed ordinarium loci adire posse.* textus est expressus in *cap. ex parte 15. extra de for. compet. quem male Dd. restringunt ad personas miserabiles: cum in decisione ipse pontifex ita dicat: Mandamus quatenus si vobis constiterit, dictum nobilem terram & mansionem habere in Andegavensi diocesi, in qua interdum consuevit commorari, & ipsam diocesim ultra duas à Turron non distare diastas, & in eadem litigiosam rem esse: non obstantibus exceptionibus aliis, quae in petitorio potius quam in possessorio, quod regina contra eundem nobilem intentabat, locum habere videntur: inter quas exceptiones etiam ista fuit in vers. idem quoque: quod nimirum magistratus seu iudex feudalis ab Imperatrice Angliæ aditus non fuerit. Non itaque ratio decidendi consistit in favore personæ, prout allegabat quidem regina in vers. ad hoc autem: sed in iustitia causæ: quia in possessorio feudali reus non necessario est conveniendus coram domino feudi aut paribus curiæ: facit pro hac explicatione, quod in textibus feudalibus nullibi dicatur, quod causa possessionis sit tractanda coram paribus aut domino curiæ; sed quod lis de feudo ipso, in petitorio ibi sit decidenda;**

exempla

exempla hujus rei sunt in *cap. un. de controvers. feud. apud par. term. 2. f. 16. cap. si contentio 1. feud. 10. c. un. 2. feud. 20. c. un. §. insuper. 2. vers. prater ea de prohib. feud. al. 2. feud. 55.* accedit denique quod hanc sententiam communis praxis & Camera Imperialis servat: sicut ipse fatetur *Goth. Ant. disputat. 14. thes. 1. lit. C.* ubi exercitij causa contrariam sententiam se defensurum profiteretur. *vide Ros. cit. apud Ant. d. loc.* qui plures adfert rationes, & latius de hac controversia disputat.

23. Quod si ita apud ordinarium de possessione litigium finitum: non poterit regulariter apud eundem ipsa etiam controversia feudalis & petitorium exerceri: sed aut dominus feudi, aut pates Curia, aut simul utrique ad eundem erunt. Nec obstat *cap. 1. extra de causa possessionis & proprietatis l. 10. C. de jud. (1)* Quoniam habemus hac de re textus feudales, qui in dubiis feudalibus derogant juri communi *c. un. pr. de feud. cognit. 2. feud. 1. (2)* Quia in feudis non interdicto Quorum bonorum, sed extraordinario officio judicis possessio constituenda thes. *supr. prox.*, de qua specie *d. c. 1. & l. 10.* loqui negaverim. Denique quia hæc regula fallit, si iudex possessionis prorsus alterius fori sit, & omnino in principali iudicio incompetens, textus elegans in *cap. ultim. extra de iudicis*: ita verbi causa iudex secularis cognoscit aliquando de possessione; non tamen statim de ipsa causa secunda seu principali *cap. 7. qui filij sint legitimi.* Similiter & hic cum ordinarius loci dominus regulariter in feudis sit incompetens, possessio pates eum finito in petitorio dominus feudi, aut pates curia, aut simul utrique implorandi, qui quidem non indistincte competentes, sed pro diversitate demum causæ, de qua contenditur legitimi existunt. Ita si duo vasalli inter se litigant, dominus erit iudex *cap. un. §. ultim. 2. feud. 55.* vel quisquis pro domino est, velut tutor & vicarius. *Gothof. Ant. disp. feud. 14. th. 1. lit. B.* Si dominus cum vasallo litiget, puta quando is, qui habet feudum à domino, in aliud quoque succedere vult, ipso antiquum, domino novum contendente: quo in casu pates Curia iudices erunt. *Goth. Ant. d. loc. thes. 2. 3. cap. un. v. f. 4. 21. 22. §. ult. 2. f. 16. 55. §. fin.* vel denique cum domino pates iudicant, quotiens scilicet dubium utrum cognitio ad dominum, an ad pates curia pertineat, certum tamen est, ad alterutros pertinere *Gothofr. Ant. d. loc. thes. 6.* Aliis in casibus coram ordinario loci lis terminatur. *vid. c. un. 2. feud. 15.* vel coram arbitro reus convenitur *Ant. d. disput. thes. 5.* Unde sequitur in casu *cap. un. pr. 2. f. 26.* non iudicium futurum parium, cum ibi dominus vasallum fidelem suum esse neget, ut adeo parium iudicium esse non possit, cum ceteri vasalli pates esse negentur, nec quisquam possit iu-

des

4
500
dex esse in causa illa, in qua controvertitur id, quod est litis funda-
mentum. *Ant. d. loc.*

24. Non vero, quæ hætenus de feudali iudicio dicta sunt, ita
intelligenda, quasi ab injusta sententia nulla concederetur provoca-
tio. Certum est, primæ quidem instantiæ iudicio vel dominum, vel
pates, vel utrumque regulariter præesse, qui si in decidendo errave-
rint, iniquitas huius sententiæ appellationis remedio est corrigenda.
Sed, ut propius ad rem accedamus, distinguendum, an investiens ipse
fuerit vasallus superioris, & per subinfeudationem feudum concessit
*c. 1. pr. vers. si vero. 2. f. 9. c. 1. §. similiter. & seq. de L. Corrad. 2. f. 34. c. Im-
perialem. §. illud. 2. f. 55.* An allodium suum in feudum dederit. Priori
casu, proxime superior dominus feudi est adeundus: gradatim enim
fieri appellatio debet. *l. 21. de appellat.* quod procedit etiam si vicarius
iudicio præfuerit *l. 1. §. 1. Quis à quo appell.* & ita quoque intelligen-
dum quod in *c. un. §. ult. f. 22. de Imperatore* dicitur: ut scil. præsup-
ponantur termini habiles, & fingatur iudicium prius immediate ha-
buisse Imperatorem superiorem. *vid. Gail. 1. O. 1. num. 56.* in quo capitu-
lo & illud observandum, quod in appellationis feudalis iudicio ipsi
etiam iudices feudales se sistere debeant, coram iudice ad quem appel-
latur; & quod verba *sex hebdomadas* non corrigant decendum juris
civilis, sed de tempore introducendæ, non interponendæ appellatio-
nis loquantur: monente *Goth. Ant. disput. feud. ult. th. ult. lit. F. & G.* Nec
hoc jus mutatur, si priorem sententiam dicens fuerit Episcopus, cum
enim feudalis questio secularis sit, Recte rex appellabitur, ita *Innocent.*
in cap. sollicita extra de major. & obedientia, nisi feudum hoc ex papali
indulgentia originem traxerit. *Ros. in Synop. feud. cap. 12. thes. 72. & 73.*
Quod si vero Dominus allodij primus rem suam in feudum concessit,
loci iudex ordinarius erit adeundus. *Ros. d. loc. thes. 74. Gothofr. Ant.*
disput. feud. 14. thes. 7. lit. B. Sane cum iurisdictio in rem, seu forum ju-
dicij realis non modo ibi fundetur ubi res est, sed & ubi dominus ha-
bet domicilium *l. ult. C. Vbi in rem.* non absurdum putarim, iudicem
etiam cui investitor est subiectus appellari: ne scil. quilibet, res suas
infeudando, dominum suum earum iurisditione queat privare.

25. Et hæc de constituendo iudicio hereditatis, ubi illud insti-
tutum debeat, dicenda putavi; claudo jam disputationem & explicatio-
nem *l. un. cum quaestione: quomodo & secundum cuius loci statuta succes-
sio feudalis iudicari debeat?* Antequam autem ad ejusdem resolutionem
veniam, illud præmittendum duco: ut in toto jure, ita & hic, specia-
liora generalioribus derogare *l. 41. de pæn. l. 80. de R. l. c. 34. de R. l. in 6.*

G

Unde

Unde familiarum jura & privilegia, singulorum locorum statuta, hæc vicissim unversarum provinciarum mores & consuetudines excludunt. Quibus præmissis status controversiæ & casusita formandus videtur. Paulus vasallus decedit, relinquens qui ipsi succedat in feudo. De hac successione diversa sunt statuta, diversæ consuetudines: aliæ in provincia ubi Curia domini sita; aliæ ipsius curiæ dominiæ, aliæ loci ubi contractus primo est celebratus, aliæ denique ubi res feudalis extat. Q. Secundum cujus loci statuta feudum judicari debeat? Ad hujus dubij decisionem propono primo regulam; deinde regulæ ampliationem & limitationes. Regula est, quod hereditas feudalis sit judicanda secundum statuta loci ubi res feudalis est sita. *Gothofr. Ant. disp. feud. 1. th. 1. lit. M. p. 7.* Ampliatur quod locum habeat non solum in feudis propriis, sed & ordinariæ in feudis impropriis. *Gothofr. Ant. d. loc. lit. C. in fin.* Limitatur primo, nisi dominus facultatem conficiendorum statutorum habens disposuerit, se velle statutum id valere ubicunque bona infeudanda sita sint. (nam de infeudatis dominus in præjudicium vasallorum jam existentium sine consensu eorum statuere nihil potest *l. 74. & seq. de R. I.*) Quoniam in contractibus semper id servandum quod actum est *l. 34. d. t.* jam vero certum dominum id egisse quod semper se acturum prædixit, nec fidelem dissensisse, qui sciens conditioni non contradixit *l. qui tacet eod. c. 5. de presunt.* Nihil obstant quæ *supr. thes. 14.* disputavimus: hic enim de negotio quod initium ex contractu sumsit, & de re feudali statuentis dominio & jurisdictioni feudali supposita loquimur. 2. Excipienda ab hac regula statuta, quæ ad formam contractus feudalis pertinent: in his etenim locus ubi contractus celebratus spectatur. *Ros. c. 1. concl. 14. per tot. & num. 21.*

Habes hic benevole lector quæ. in *l. un. C. Vbi de hereditate agatur* notatu digna existimavi: in quibus si quid bene, aut quod non displicet, dictum, supremi id numinis munus agnosco; sin male, meæ imbecillitati & juventuti æquo animo condonabis: ego hic subsisto, tu minus congrue posita corrige, omissa supple: pro his etiam Deo sit laus gloria & honor.
Vale Lector.

F I N I S.

AD

Præcellentem Dn.

JO. SEBASTIANUM GAMBSIUM,

J. U. Candidatum

amicum è paucis,

SOLENNITER DISPUTANTEM.

Hereditates quo petendæ sint foro,
Dum disputas, & explicas enigmata
Iuris Latini, Principumq; oracula,
Et legis unice plicas non unicas,
Amice GAMBSI, fratris & loco & fide
Pridem mihi æstimate: iam decernitur
Hereditas Tibi sat ampla, quam Themis
Cum dote nobili dabit pretium sui
Prudentiaq; tot laboribus tibi
Parta. Quod evenire faxit ampliter
Deus, propinquat illa & instat iam dies,
Quæ tibi ara splendidum Doctoreo
Per compita urbis, civibus solatium
Ostendet, inclytæq; lumen patriæ!

pio affectu votoque

scr.

JO. HENR. BOECLERUS,
P. P. Collegii Phil. h. t.
Decanus,

Eximio atque Doctissimo,
JUVENI
DN. JOH. SEBASTIANO GAMBSIO,
AMICO MEO HONORANDO,
DISPUTATURO,

Post ver, coruscantemq; florum gratiam,
Æstas onustum frugibus promit caput.
Sic, cujus hætenus piam solertiam
Florere latè vidimus profectibus,
Gambsi, decentes ferre fructus incipis:
Et quicquid ingenio sponderat Tui
Ver, id modus jam vincit æstas pluribus.
Quos exhibes, docti labores hoc docent.
Quantam inde messem publicum metet bonum!

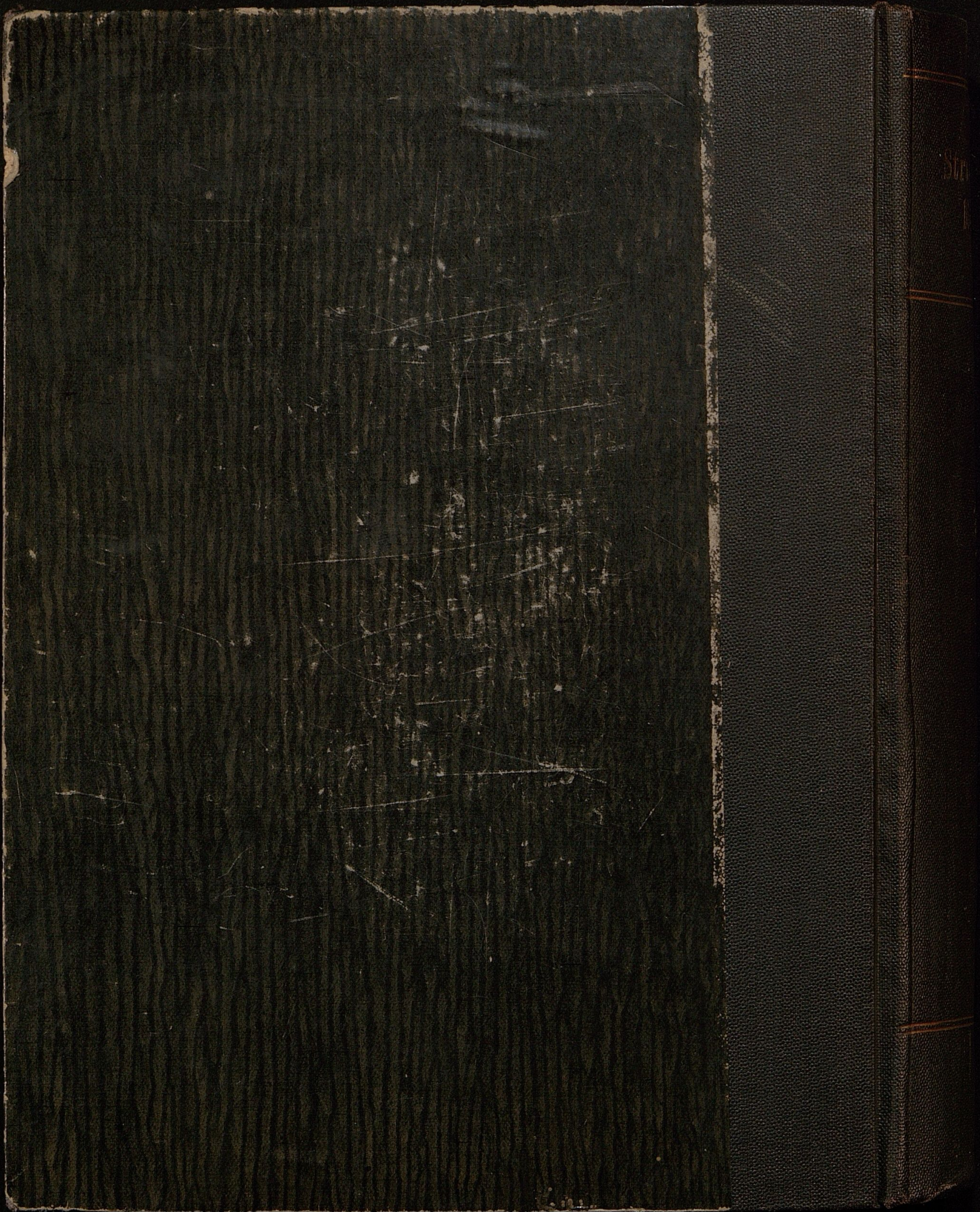
feci

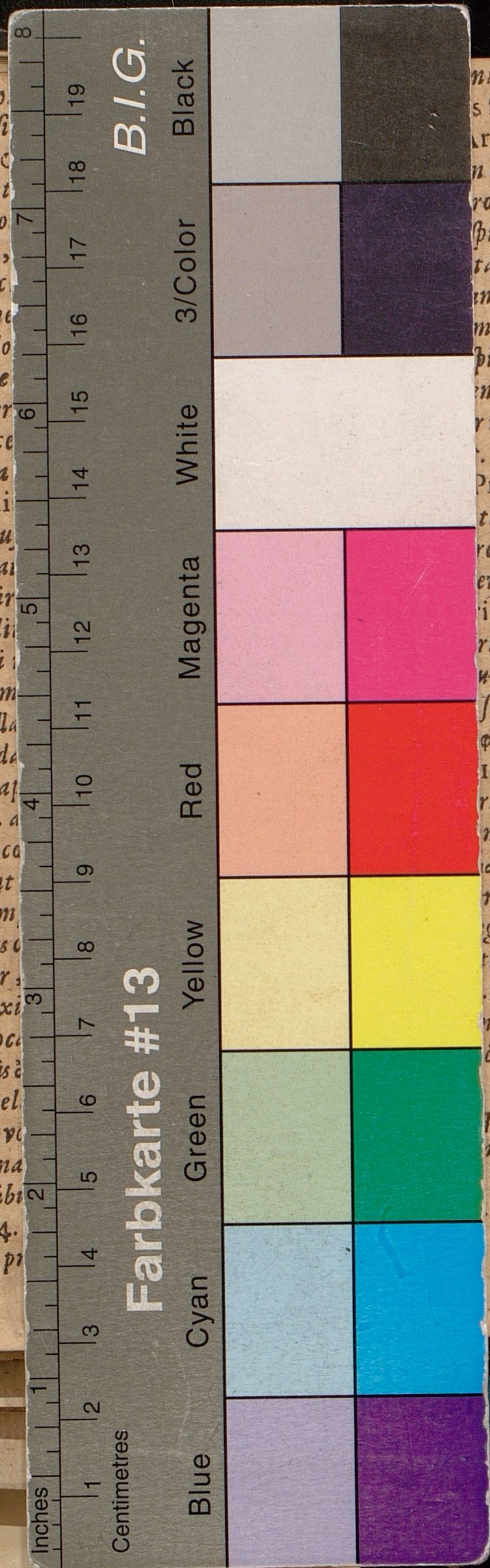
M. SAMUEL SCHALLSIUS,
Lat. Ling. in Gymnasio
Argent. Præcept.

X 2615889

VD 17

multi-
s finis
aristo-
n diri-
ropter
spirare
tamen
m non
medio-
piritus
niant.
r nares
Prima-
tilatur
reditur
er acci-
ius est,
ria aer,
vrat ex-
sed qua
pōnōm
I. de loc.
rax con-
mq, ut
av. Per-
rteriam
gustiam
tur, atq,
I. de loc.
n est ma-
tē clau-
qui vox
qua dici-
n, lingua
, qua

9

P. 302.

A N A L Y S I S
LIBRI III. Cod. tit. XX.
UBI DE
HÆREDITATE AGATUR,
VEL UBI
HEREDES SCRIPTI
IN POSSESSIONEM
MITTI POSTULARE
DEBEANT.

1643. 10.

210

4

QVAM
D. T. O. M. A.

SUB PRÆSIDIO

DN. JOH. OTTONIS TABORIS, J.U.D.
CELEBERRIMI, CODICIS ET FEUDALIIUM
consuetudinum in alma ARGENTORATENSIIUM UNIVER-
SITATE Professoris meritissimi, Patroni & Præceptoris
devoto pectoris cultu ætatim
prosequendi.

Publico Solenni, examine ventilandam
proponit

die 16. Augusti.

JOHANNES SEBASTIANUS GAMBS,
ARGENTORATENSIS,
AUCTOR ET RESPONDENS.

OS:O:SO

ARGENTORATI.

Typis JOHANNIS RPPPII.

DC. XLIII.

6.

